

Industriemonitor

Jaargang 5 – april 2001



Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2000-2001	= 2000 tot en met 2001
2000/2001	= het gemiddelde over de jaren 2000 tot en met 2001
2000/'01	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2000 en eindigend in 2001
1990/'91–2000/'01	= boekjaar enz. 1990/'91 tot en met 2000/'01

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Drs. R.L. Vellekoop
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Beheer

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 572 62 68
E-mail: Infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2001.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.

Prijs: f 190,- / € 86,22 per jaar
(11 nummers)

Losse nummers f 26,- / € 11,80

Kengetal: K-2/2001

ISSN 1384 - 6965



Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Artikel

Innovatie bij groot en klein	5
Vacatures in de industrie	11

Industrie totaal

Nederland en de Industrie	19
---------------------------	----

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie	23
Textiel-, kleding- en lederindustrie	27
Papier- en grafische Industrie	31
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie	35
Metaal-, elektronische en transportmiddelenindustrie	39
Hout-, bouwmaterialen- en overige Industrie	43

Gepubliceerde artikelen

46

Gepubliceerde producttabellen

47

Andere CBS-publicaties

48

Informatieservice

49

Alfabetische begrippenlijst

50

Innovatie bij groot en klein ¹

Gerhard Meinen ²

In hoeverre verschillen de kleinste bedrijven van de grotere als het gaat om het doorvoeren van technologische vernieuwingen (innovaties). Innoveren kleine bedrijven meer of juist minder? Hoeveel geld geven de kleinste bedrijven gezamenlijk uit aan het innovatieproces, en is dat veel of weinig in verhouding tot de groten? Onder vinden ze meer belemmeringen dan grote, of juist niet? Vragen waarop het CBS op grond van de innovatie-enquête over de periode 1996-1998 antwoorden kan geven.

Inzicht in innovatie

Om de concurrentie het hoofd te kunnen bieden, ontwikkelen bedrijven nieuwe producten of passen ze hun productieprocessen aan. Het realiseren van dergelijke nieuwe of sterk verbeterde producten of productieprocessen (innovaties) gaat niet zonder slag of stoot. Als een bedrijf een bepaald innovatie-doel wil realiseren, zoals productverbetering of besparing op arbeid, moet vaak een lang onderzoeks- en ontwikkeltraject worden doorlopen. In dit traject kunnen verschillende stadia worden onderscheiden. In de inputfase moet het bedrijf investeren in kennisopbouw, bijvoorbeeld door het uitvoeren of laten uitvoeren van research and development (R&D). In de throughputfase vult het bedrijf opgebouwde eigen kennis aan. Dit kan door gebruik te maken van een reeds beschikbare bron van informatie, of met kennis verkregen uit samenwerkingsverbanden met andere instellingen of bedrijven. In de outputfase brengt het bedrijf de nieuwe producten op de markt of neemt het nieuwe bedrijfsprocessen daadwerkelijk in gebruik.

Bij het doorlopen van de verschillende stadia van het innovatieproces kunnen belemmerende factoren, denk hierbij bijvoorbeeld aan gebrek aan gekwalificeerd personeel, of gebrek aan financierings-

bronnen, nog roet in het eten gooien. Om inzicht te krijgen in de verschillende aspecten van het innovatieproces bij bedrijven houdt het CBS om de twee jaar een innovatie-enquête. De eerste innovatie-enquête die het CBS heeft gehouden, betrof 1994-1996. De meest recente innovatie-enquête heeft betrekking op de periode 1996-1998. ³

Let op de kleintjes

Beide innovatie-enquêtes bevragen bedrijven met tenminste 10 werknemers. Op verzoek van en in overleg met het Ministerie van Economische Zaken is de onderzoekspopulatie voor de innovatie-enquête 1996-1998 uitgebreid en zijn voor het eerst bedrijven met 1 tot 10 werknemers bevestigd ⁴. De uitbreiding is beperkt tot de industrie en een selectie van (de meest innovatieve) bedrijfsklassen uit de dienstensector ⁵.

De kleinste bedrijven zijn flexibel en dynamisch, en kunnen derhalve gemakkelijker inspringen op niches in de markt. Anderzijds, het ontbreekt hun in sommige gevallen wellicht aan financiële ondersteuning om dit te realiseren. Dit artikel geeft inzicht in enkele van de uitkomsten van de enquête onder de kleinste bedrijven in met name de industrie.

Tabel 1. Innovatoren in de industrie en innovatiedoelen in 1996-1998 ¹⁾

Doelen	Bedrijfsomvang (aantal werknemers)				
	Totaal	1 tot 10	10 tot 50	50 tot 200	≥ 200
	%				
Product gerelateerde doelen	83	76	86	95	95
Proces gerelateerde doelen	77	69	82	91	93
w.v.					
Flexibiliteit	64	56	68	78	82
Factor arbeid	61	52	66	78	83
Besparing grondstoffen	49	41	52	71	78
Overige doelen	67	59	73	81	87
w.v.					
Regelgeving	56	48	61	72	81
Sparen milieu	53	47	55	68	73

1) Als percentage van innovatoren.

Tabel 2. Innovatie-uitgaven naar sector en bedrijfsgrootte in 1998

Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)		Totaal	w.v.						
		Inkoop apparatuur	Eigen onderzoek	Uitbesteed onderzoek	Industrieel ontwerp ¹⁾	Licenties	Marketing	Opleidingen	
<i>Industrie</i>	<i>mln gld</i>	12.108	3.036	6.530	1.324	400	127	469	222
1 tot 10	%	5	11	2	2	14	5	5	9
10 tot 50		9	19	4	5	21	13	7	14
50 tot 200		13	23	10	9	15	11	12	17
≥ 200		73	47	84	84	50	71	77	60
<i>Selectie Diensten</i>	<i>mln gld</i>	2.914	945	885	339	209	186	161	189
1 tot 10	%	28	28	29	23	26	31	29	32
10 tot 50		25	26	27	12	45	15	28	19
50 tot 200		15	17	15	18	8	7	17	14
≥ 200		32	29	29	46	22	47	26	34

1) Voor diensten is dit het geheel van voorbereidende activiteiten om ontwikkelde proces- of productinnovaties of om vernieuwde producten/diensten daadwerkelijk te effectueren (op de markt te brengen).

Tabel 3. Innovatoren in de industrie en gebruik informatiebronnen in 1996-1998

	Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)				
	Totaal	1 tot 10	10 tot 50	50 tot 200	≥ 200
	% ¹⁾				
<i>Binnen eigen bedrijfskolom</i>	88	84	90	97	99
w.v.					
eigen bedrijf	72	64	76	92	95
nieuw personeel	33	27	33	52	54
gelieerde bedrijven ²⁾	35	22	29	50	68
afnemers	59	53	60	76	78
leveranciers	56	51	58	70	75
concurrenten	47	39	50	68	76
<i>Via externe adviseurs</i>	55	45	60	74	88
w.v.					
private onderzoekbureaus	20	12	22	38	51
researchinstellingen	19	10	21	41	58
universiteiten	14	8	13	30	49
innovatiecentra	16	12	19	24	19
branche-organisatie	40	35	41	50	65
<i>Gebruik openbare bronnen</i>	63	59	60	78	88
w.v.					
patenten	13	8	11	25	47
elektronische databanken	25	23	20	39	52
vakliteratuur/beurzen	58	52	58	74	85

1) Als percentage van alle innovatoren.

2) Deze bron is niet van toepassing op zelfstandige bedrijven.

Waarom innoveren?

Bedrijven die zich bezig houden met technologische vernieuwingen (zogenaamde innovatoren) doen dit om verschillende redenen. Drie voor de hand liggende doelen, zie ook tabel 1, om te innoveren zijn: (i) het aanbrengen van wijzigingen in het productenpakket; (ii) het verbeteren van het productieproces; (iii) het tegemoetkomen aan overheids-regels, waaronder het sparen van het milieu. Beoogde wijzigingen in het productenpakket kunnen zijn: het verbeteren van de kwaliteit van de producten, het vernieuwen of verbreden van het assortiment en het openen van nieuwe markten. Wat betreft het productieproces liggen de doelen vooral op het terrein van kostenefficiëntie, in de vorm van het vermindere(n) van de inzet van de productiefactoren arbeid, grondstoffen en energie. Daarnaast wordt in de enquête gevraagd naar het flexibiliseren of versterken van het productieproces in algemene zin.

Productgerelateerde innovatiedoelen worden in de industrie, ongeacht bedrijfsgrootte, het meest genoemd. De flexibilisering van de bedrijfsprocessen en de besparingen op de productiefactor arbeid zijn de twee belangrijkste procesgerelateerde innovatiedoelen. Besparingen op grondstoffen worden minder vaak als innovatiedoel genoemd. Bijna al de onderscheiden innovatiedoelen blijken vaker van belang te zijn bij toenemende bedrijfsomvang.

Inputfase

Vernieuwen kost geld. Het is dan ook logisch dat ook in 1998 innovatie-uitgaven zijn gedaan door het merendeel van de bedrijven met vernieuwende activiteiten in de periode 1996-1998. In de industrie geldt dat voor 79 procent van de innovatoren, in de selectie diensten zelfs voor 91 procent. De drie innovatieactiviteiten waar, in aantal, de meeste innovatoren geld aan uitgeven zijn de inkoop van apparatuur, het doen van eigen onderzoek en het opleiden van personeel direct gericht op het ontwikkelen of introduceren van nieuwe of verbeterde producten/diensten of bedrijfsprocessen. De overige innovatieactiviteiten scoren allen aanmerkelijk lager. Gegeven het feit dat het aantal innovatoren dat in 1998 geld heeft uitgegeven aan innovatieve activiteiten hoog is, is het interessant om te weten om hoeveel geld het hierbij gaat. Tabel 2 geeft een overzicht van de bedragen die gemoeid zijn met de innovatie-uitgaven. Hieruit blijkt bijvoorbeeld dat het feitelijke bedrag dat gemoeid is met de veelgenoemde innovatieactiviteit opleiden van personeel, laag is. Inkoop van apparatuur en doen van eigen onderzoek worden niet alleen het frequentst genoemd, deze posten zijn tevens in waarde het grootst.

Opvallend is het relatief hoge percentage innovatie-uitgaven (28%) van de bedrijven met 1 tot 10 werknemers in het totaal van de selectie diensten. Hierbij moet echter worden bedacht dat het aantal bedrijven met minder dan 10 werknemers dat vernieuwende activiteiten heeft uitgevoerd (zie ook tabel 4) erg groot is, waardoor de gemiddelde innovatie-uitgaven per bedrijf toch laag uitvallen.

In de industrie bedragen in 1998 de totale innovatie-uitgaven 12,1 miljard gulden. De grootste bijdrage

komt van de uitgaven aan eigen onderzoek (6,5 miljard)⁶. Met ruim 3 miljard gulden is de inkoop van apparatuur de component met de op één na hoogste bijdrage. De uitgaven aan uitbesteed onderzoek in de industrie zijn met 1,3 miljard gulden in grootte de derde component van innovatie-uitgaven. De bijdrage van de vier overige componenten in de industrie is iets meer dan 10 procent van het totaal. De grote ondernemingen (200 of meer werknemers) zijn verantwoordelijk voor 73 procent van de totale uitgaven, terwijl het aandeel van bedrijven met 1 tot 10 werknemers het laagst is: 5%.

Throughputfase

Als een bedrijf is gestart met een innovatieproject, zal het vaak gericht naar informatie zoeken. Deze informatie en kennis zullen veelal moeten worden verkregen via bronnen binnen het eigen bedrijf, maar soms zullen ook externe informatiebronnen nodig zijn. Innovatieprojecten worden niet altijd door het bedrijf alleen uitgevoerd, maar er kan worden gekozen voor het samenwerken met anderen om een innovatieproject tot een goed einde te brengen. Bij bedrijven die informatiebronnen gebruiken of die innoveren via partnerships zullen kennisstromen lopen tussen de betrokken partijen en treedt diffusie van kennis, een zeer wezenlijk onderdeel van de kenniseconomie, op.

Over het algemeen blijkt het gebruik van informatiebronnen toe te nemen met de bedrijfsgrootte, zie tabel 3. Enige uitzondering op deze regel zijn de elektronische databanken. Deze informatiebron blijkt voor innovatoren met 1 tot 10 werknemers goed toegankelijk gezien het relatief hoge percentage van deze groep dat deze bron noemt. Private onderzoeksbureaus, researchinstellingen en universiteiten worden juist door een gering aantal bedrijven als informatiebron genoemd.

Een beperking aan het gebruik van externe informatiebronnen kan zijn dat de verworven kennis te algemeen is en dus niet genoeg is toegespitst op bedrijfsspecifieke omstandigheden. Dit kan (soms) worden opgelost door het instellen van een samenwerkingsverband. De partnerships zijn te verdelen in drie hoofdgroepen: partners uit de eigen bedrijfskolom, onderzoekspartners en andere partners. Onder de groep andere partners noemen bedrijven met name franchisebedrijven, joint-venture bedrijven, branche-organisaties, maar ook bedrijven die in een compleet andere branche (of zelfs sector) zitten. Innoveren in partnership komt bij de grootste bedrijven bijna drie keer zo vaak voor als bij de kleinste bedrijven: 48% respectievelijk 17%.

Outputfase

Nieuwe producten / diensten en processen vormen de tastbare uitkomst van het innovatieproces. Tabel 4 geeft het percentage bedrijven die daadwerkelijk product- of procesinnovaties hebben gerealiseerd in de periode 1996-1998 (38% in de industrie, 27% voor de geselecteerde bedrijfstakken uit de diensten). Voorts zijn er bedrijven waar wel vernieuwende activiteiten plaatsvinden, maar waar dat (nog) niet tot een innovatie heeft geleid.

Tabel 4. Innovatoren naar sector en bedrijfsgrootte in 1996-1998 ¹⁾

Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)	Totaal		w.o. met gerealiseerde innovaties ultimo 1998			
			totaal (a)		w.o. met (als % van (a))	
					product- innovaties	proces- innovaties
	<i>abs.</i>	% ²⁾	<i>abs.</i>	% ³⁾	% ³⁾	
<i>Industrie</i>	13.235	43	11.658	38	87	69
1 tot 10	6.986	34	5.950	29	88	63
10 tot 50	4.109	54	3.690	48	83	73
50 tot 200	1.592	75	1.502	70	92	74
≥ 200	548	91	515	86	94	85
<i>Selectie Diensten</i>	12.535	30	11.157	27	87	35
1 tot 10	9.744	28	8.715	25	86	34
10 tot 50	2.140	42	1.875	37	89	36
50 tot 200	447	45	391	39	89	43
≥ 200	203	58	176	50	86	66

1) Inclusief de bedrijven die zich in 1996-1998 bezighielden met (technologische) innovatieve activiteiten en waarbij eind 1998 nog geen innovaties waren gerealiseerd.

2) De percentages geven aan hoeveel innovatoren er eind 1998 zijn ten opzichte van alle bedrijven.

3) De percentages geven aan hoeveel innovatoren er eind 1998 zijn met gerealiseerde innovaties ten opzichte van alle bedrijven.

Tabel 5. Innovatoren in de industrie en wijze van innoveren 1996-1998, naar bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)	Innovatoren bezig met productinnovaties				Innovatoren bezig met procesinnovaties			
	Totaal	w.v. innovatie-activiteiten			Totaal	w.v. innovatie-activiteiten		
		in eigen bedrijf	door derden	combinatie van beide		in eigen bedrijf	door derden	combinatie van beide
	<i>abs.</i>	% ³⁾			<i>abs.</i>	% ³⁾		
<i>Industrie</i>	10.195	64	22	26	7.997	31	44	30
1 tot 10	5.255	62	30	24	3.763	33	51	22
10 tot 50	3.076	62	18	27	2.681	23	44	35
50 tot 200	1.382	72	10	27	1.117	35	30	38
≥ 200	482	75	10	29	437	46	21	43

Tabel 6. Bedrijven in de industrie met geïnnoveerde producten en het omzetpercentage daarvan in 1998

Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)	Geïnnoveerde producten die nieuw zijn voor het bedrijf ¹⁾		voor de afzetmarkt ¹⁾	
	bedrijven (a)	als % van omzet ²⁾	bedrijven als % van (a)	als % van omzet ²⁾
	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%
<i>Industrie</i>	10.195	32	39	18
1 tot 10	5.255	33	31	24
10 tot 50	3.076	29	42	14
50 tot 200	1.382	32	52	13
≥ 200	482	33	60	13

1) Nieuw wil hier zeggen: technologisch nieuw of sterk verbeterd.

2) Betreft de omzet behaald in 1998 met producten waarvan in de periode 1996-1998 een nieuwe of duidelijk verbeterde versie op de markt is gebracht, uitgedrukt als percentage van de totale omzet in 1998.

Als zulke bedrijven worden meegeteld als innovator, dan is het percentage innovatoren (de zogenaamde innovatiegraad) voor de periode 1996-1998 gelijk aan 43 in de industrie en 30 in de selectie diensten. Innoverende activiteiten blijken frequenter voor te komen naarmate bedrijven groter zijn. Een verklaring van dit verschil (tussen grootteklassen) is dat grote bedrijven vaak over een scala van producten en processen beschikken. Ook als slechts één product of proces wordt vernieuwd, wordt zo'n bedrijf al als innovator gedefinieerd.

Tabel 5 laat zien dat nieuwe producten in de industrie overwegend in eigen beheer vervaardigd (64 procent). Het door derden laten ontwikkelen van productinnovaties komt in de industrie nog wel regelmatig voor bij de innoverende kleine bedrijven (30 procent), voor grotere bedrijven is dit tamelijk uitzonderlijk (gemiddeld 15 procent). Procesinnovaties worden zelfs bij ruim 50 procent van de innovatoren met 1 tot 10 werknemers ook door derden uitgevoerd.

Van de 5 255 bedrijven in de industrie met 1 tot 10 werknemers die een productinnovatie hebben doorgevoerd zegt 31 procent dat deze producten ook nieuw voor de afzetmarkt waren. Voor deze bedrijven is het percentage van de omzet dat hiermee gemoeid is (24%) erg hoog in vergelijking tot de bedrijven met 10 of meer werknemers. Dit betekent dat innovaties uit de periode 1996-1998 in het jaar 1998 bij de kleinste bedrijven een belangrijke bijdrage leverden aan de totale omzet. Voor de grotere bedrijven is het aandeel van deze innovaties in de totale omzet in 1998 veel minder groot.

Knelpunten

Het is niet altijd zo dat innovatie-inspanningen ook daadwerkelijk leiden tot de resultaten zoals hiervoor beschreven. Sterker nog, belemmeringen kunnen dermate hoog zijn dat bedrijven zelfs besluiten een innovatieproject in het geheel niet op te starten. Dit geldt voor innovatoren, maar ook voor niet-innovatoren is het de vraag of ze geen technologisch vernieuwende activiteiten hebben doorgevoerd, omdat deze niet nodig waren, of omdat ze er niet aan toe kwamen door één of andere belemmering. Uit tabel 7 blijkt dat 29 procent van de niet-innoverende bedrijven in de industrie, respectievelijk 13 procent in de selectie diensten, wel een technologische innovatie had willen doorvoeren, maar hierin werd belemmerd.

Verder blijkt uit tabel 7 dat ook bij innovatoren niet altijd alles van een leien dakje verloopt: zowel in de industrie als selectie diensten ondervond bijna 40 procent van de innovatoren één of andere belemmering. In de industrie is voor innovatoren met 1 tot 10 werknemers een innovatieproject vaker niet gestart ten gevolge van een belemmering dan bij grotere innovatoren het geval is. Tussentijds stopzetten van en ook vertragingen bij innovatieprojecten komen bij deze groep kleinste innovatoren veel minder voor. Hierbij speelt een rol dat grote bedrijven vaker dan kleine bedrijven de mogelijkheid hebben meerdere innovatieprojecten tegelijkertijd uit te voeren. Het mislukken van één (van de soms vele) innovatieprojecten heeft derhalve minder verstrekkende gevolgen dan voor een klein bedrijf. De financiële consequenties van een mislukking kunnen kleine bedrijven zich immers vaak niet permitteren en het lijkt erop dat een innovatieproject bij twijfel zekerheidshalve niet wordt gestart.

Tabel 7. Gevolgen van knelpunten bij innovatoren in 1996-1998 naar sector en bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)	Innovatoren					Niet-innovatoren	
	Totaal (a)	Met knelpunt als % van (a)				Totaal (b)	Met knel- punt als % van (b)
		Totaal	w.o. met gevolg dat:				
			project niet gestart ¹⁾	project (tussentijds) stopgezet ¹⁾	project ernstig vertraagd ¹⁾		
	abs	%				abs	% ²⁾
Industrie	13.235	38	49	33	56	17.517	29
1 tot 10	6.986	35	54	25	44	13.410	29
10 tot 50	4.109	38	46	35	61	3.516	30
50 tot 200	1.592	45	39	46	72	540	31
≥ 200	548	58	47	52	80	51	21
Selectie Diensten	12.535	40	38	29	67	28.841	13

1) Als percentage van de innovatoren met tenminste één knelpunt.

2) In het totaal acht 71% van de bedrijven in de industrie die zich niet bezig houden met (technologische) vernieuwing dat ook helemaal niet nodig. De resterende bedrijven (29% dus, die in de regel voor het totaal is opgenomen) ondervond tenminste één knelpunt bij het in gang zetten van een innovatie. Uit de tabel valt verder af te lezen dat dit percentage voor de selectie diensten 13 bedraagt.

Wat is het nieuws van de kleintjes?

De kleinste bedrijven spelen een niet te verwaarlozen rol in het innovatieproces. Van alle bedrijven met 1 tot 10 werknemers uit de industrie en selectie diensten heeft 30 procent in de periode 1996-1998 (technologisch) vernieuwende activiteiten ontplooid. Voor de bedrijven met 10 of meer werknemers is het percentage innoverende bedrijven 40. De innovatoren met 1 tot 10 werknemers hebben in 1998 ongeveer 1,4 miljard gulden uitgegeven aan vernieuwende activiteiten, dit is ruim 9 procent van het totaal. De kleinste innoverende bedrijven in de industrie en selectie diensten geven gemiddeld per bedrijf 85 duizend gulden uit. Dit gemiddelde loopt sterk op met de bedrijfsgrootte. Zo resulteert gemiddeld per bedrijf voor innoverende bedrijven in de industrie en selectie diensten met tenminste tien werknemers 1,5 miljoen gulden aan innovatie-uitgaven.

Innovaties worden bij de kleinste innovatoren in de industrie relatief vaak door derden ontwikkeld. Van de innovatoren in de industrie laat 30 procent productinnovaties door derden ontwikkelen, voor procesinnovaties is dit percentage zelfs 51. De uiteindelijk gerealiseerde producten die nieuw zijn voor het bedrijf vormen voor de kleinste innovatoren ongeveer een derde van de omzet. Ruim 30 procent van de innovatoren in de industrie heeft in de periode 1996-1998 producten ontwikkeld die tevens nieuw zijn voor de afzetmarkt. Bij deze groep vormen dergelijke producten voor de kleinste bedrijven in 1998 bijna een kwart van de omzet. Relatief vaak worden innovatieprojecten door de kleinste innovatoren niet opgestart ten gevolge van een belemmering. Hier staat tegenover dat een knelpunt bij het uitvoeren van een innovatieproject bij de kleinste innovatoren veel minder vaak leidt tot het tussentijds stopzetten van, dan wel tot vertragingen bij innovatieprojecten.

¹ Dit artikel is gebaseerd op het rapport *Innovatie bij de kleinste bedrijven* dat in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken is samengesteld (zie <http://www.cbs.nl/nl/producten/artikelen/bedrijfsleven/algemeen/innovatie.pdf>). De cijfers in de tabellen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de Innovatie-enquête 1996-1998.

² De auteur, werkzaam bij de sector BSV, taakgroep Wetenschap en technologie, bedankt Luuk Klomp en André Meurink voor hun nuttige commentaar.

³ Voor een uitgebreide beschrijving van de belangrijkste resultaten voor bedrijven met 10 of meer werknemers, zie de CBS-publicatiereeks *Kennis en economie* (vanaf 1996). De meest recente editie *Kennis en economie 2000* is uitgegeven bij Elsevier Bedrijfsinformatie bv.

⁴ De ondergrens van 1 werknemer betekent dat zelfstandige bedrijven zonder personeel niet in de onderzoekspopulatie zitten.

⁵ De bevraagde bedrijven met 1 tot 10 werknemers uit de dienstensector worden in de hier gepresenteerde tabellen aangeduid met *Selectie Diensten*. De selectie betreft de computerservicebureaus, de juridische en economische adviesdiensten, architecten en ingenieursbureaus, de rest van de overige zakelijke dienstverlening en tenslotte bedrijven uit de milieudienstverlening (sbi-codes 72, 741, 742, 743 t/m 748, respectievelijk 90).

⁶ De uitgaven aan eigen onderzoek in de innovatie-uitgaven zijn hoger dan de R&D-uitgaven met eigen personeel. In bijlage B5 van de publicatie *Kennis en economie 2000* is precies aangegeven wat het verschil is tussen de twee cijfers.

Vacatures in de industrie ¹

Martje Roessingh ²

De laatste jaren is het aantal vacatures sterk toegenomen. Daarentegen is in de periode 1995-2000 het aantal geregistreerde werklozen grofweg gehalveerd. Aan het einde van het derde kwartaal van 2000 was het aantal vacatures ongeveer in evenwicht met het aantal werklozen. De arbeidssituatie is voor werknemers al met al tamelijk comfortabel. Wat zijn echter de problemen voor de werkgevers? En hoe zijn deze op te lossen? Dit artikel geeft een indruk van het aantal vacatures in Nederland, waarbij het accent ligt op de industrie. Na een algemene beschrijving wordt betoogd dat het beter benutten van het vrouwelijk arbeidspotentieel voor werkgevers de problemen deels zou kunnen oplossen. Een extra belemmering die in het verschiet ligt is de vergrijzing. Ter afsluiting van dit artikel wordt stilgestaan bij één van de gevolgen van de onvervulbare vacatures. Uit de laatste innovatie-enquête (zie artikel "Innovatie bij groot en klein" op pagina 5 van deze Industriemonitor) blijkt dat een gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel het belangrijkste knelpunt is bij innovaties. Alle reden dus om het werken aantrekkelijker te maken.

De arbeidsmarkt lijkt de laatste jaren een waar werknemersparadijs: de werkloosheid is laag en er zijn veel vacatures. In september 1999 stonden 170 duizend vacatures open, waarvan een kleine 24 duizend in de industrie. De vacaturegraad, in dit artikel gedefinieerd als het aantal vacatures als percentage van de werkzame beroepsbevolking, bedroeg 2,5. Dit betekent dus dat er op de 100 werkzame personen 2,5 vacatures zijn. In de industrie ligt de vacaturegraad iets lager (2,3). Ondanks deze positieve ontwikkelingen telde het werkloze deel van de beroepsbevolking in 1999 nog altijd 292 duizend personen. Dit betekent dat tegenover elke vacature bijna twee werkloze personen stonden.³ De elementaire en lagere beroepen kennen relatief het hoogste aantal vacatures. Dit is opmerkelijk, aangezien er ook veel werklozen zijn met een laag opleidingsniveau.

Veel vacatures op lagere niveaus

Vacatures en beroepen kunnen worden ingedeeld in beroepsniveaus. Het laagste beroepsniveau, waarvoor basisonderwijs volstaat, wordt 'elementair' genoemd. In 9% van de vacatures gaat het om elementaire beroepen. De één na laagste categorie vormen de 'lagere beroepen'; met 29% van de vacatures vormen zij de één na grootste groep. Bij de industrie is deze groep relatief wat groter: bij 36% van de vacatures gaat het om lagere beroepen. De grootste groep vormen de vacatures voor de middelbare beroepen. Zij maken 40% van het totaal van de vacatures uit en in de industrie zelfs 42%. Hierboven neemt het aandeel in de vacatures weer af: 17% voor beroepen op hoger niveau en 5% voor beroepen op wetenschappelijk niveau. In de industrie zijn deze groepen nog kleiner: 11% bij de hogere beroepen en 2% op wetenschappelijk niveau. Een meer volledig beeld wordt verkregen als niet alleen wordt gekeken naar het aantal vacatures. Allereerst wordt hiertoe het aantal vacatures als percentage van de werkzame beroepsbevolking, de zogenaamde vacaturegraad, beschouwd.

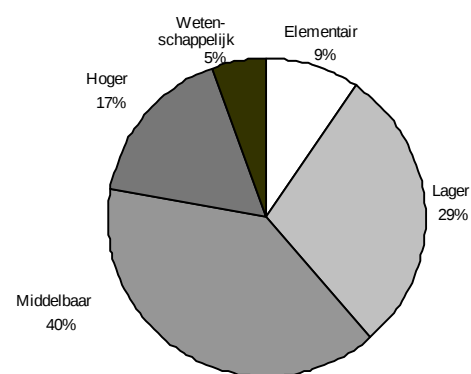
Vacaturegraad naar beroepsniveau, 1999

Hoewel het leeuwendeel van de vacatures op middelbaar niveau ligt, is de vacaturegraad voor middelbare beroepen met 2,4 maar gemiddeld. De vacaturegraad blijkt te dalen bij toenemend beroepsniveau. Voor elementaire en lagere beroepen

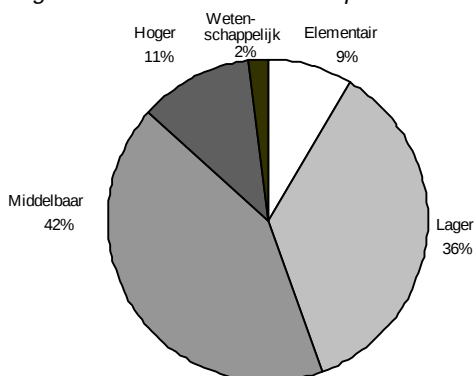
ligt zij met 3,2 en 2,8 duidelijk boven het gemiddelde. Voor hogere en wetenschappelijke beroepen ligt zij er met 2,0 en 1,5 duidelijk onder.

Bij de industrie is de vacaturegraad (2,3) voor alle beroepsniveaus lager dan in de totale economie. De meeste vacatures zijn er bij de lagere beroepen met een vacaturegraad van 2,5. De middelbare en hogere beroepen volgen met vacaturegraden van 2,0 en 1,9. Voor de elementaire beroepen is de vacaturegraad slechts 1,6, wat opvallend minder is dan bij het totaal. Toch is 11% van de werknemers in de industrie werkzaam in een van de elementaire beroepen, terwijl in totaal maar 7% van de werkzame beroepsbevolking een dergelijk beroep heeft. Het aantal wetenschappers in de industrie is relatief laag, 4% van de werknemers heeft een beroep op wetenschappelijk niveau tegen 9% bij het totaal. De vacaturegraad is in deze groep in de industrie het laagst, slechts 1,0.

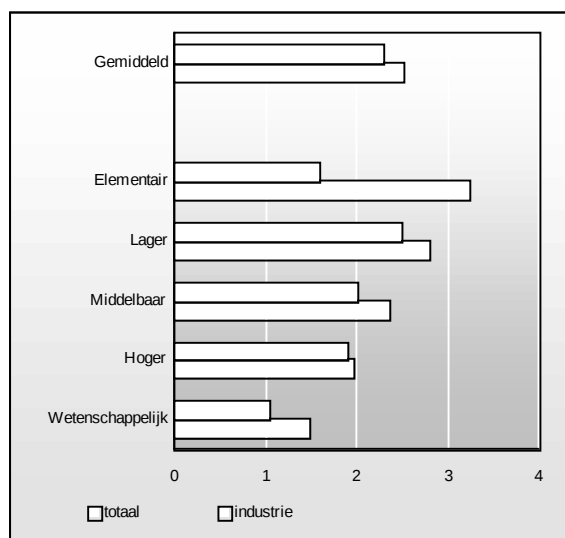
Figuur 1. Vacatures naar beroepsniveau: Bedrijfsleven en overheid



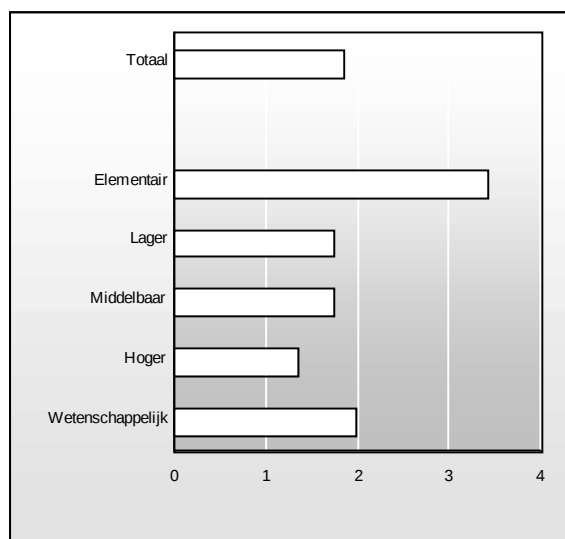
Figuur 2. Vacatures naar beroepsniveau: Industrie



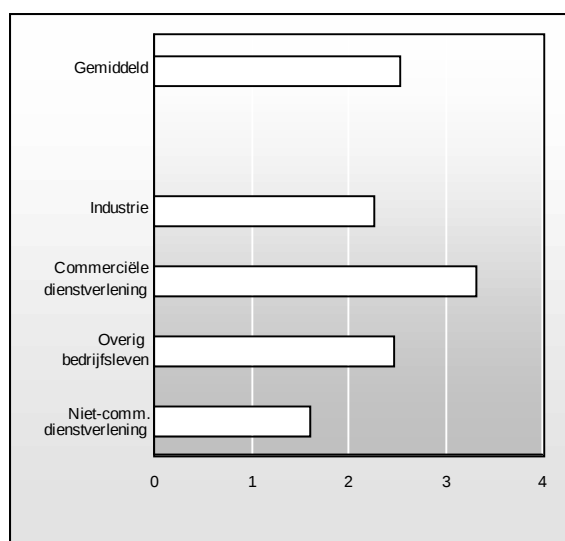
Figuur 3. Vacaturegraad naar beroepsniveau, 1999



Figuur 4. Aantal werklozen per vacature naar beroepsniveau, 1999



Figuur 5. Vacaturegraad per sector, 1999



Veel laagopgeleide werklozen

Voor elke vacature zijn er in 1999 gemiddeld bijna twee werklozen. De situatie aan de onderkant van de arbeidsmarkt is het ongunstigst: voor iedere vacature voor een elementaire functie zijn er meer dan drie werklozen met alleen basisonderwijs. Dit is opmerkelijk, gezien het relatief hoge aantal vacatures voor elementaire beroepen. Misschien komen veel werklozen met weinig opleiding zelfs voor elementaire functies niet in aanmerking of zijn deze openstaande vacatures niet bepaald gewild.

De arbeidsmarktsituatie is het gunstigst voor hoger opgeleiden. Voor elke vacature op hoger niveau ('hbo') staat gemiddeld minder dan anderhalve werkloze te wachten. Voor de werkgevers betekent dit dus krapte op de arbeidsmarkt voor hbo'ers. Voor de wetenschappelijke beroepen zijn er iets meer werklozen per vacature dan gemiddeld. Samen met de lage vacaturegraad lijkt het er op dat de weinige vacatures die er zijn, niet vervuld kunnen worden door 'iemand met een academische achtergrond', maar dat specifiekere eisen worden gesteld. De vacaturegraad in de industrie en in het overige bedrijfsleven (landbouw, visserij, delfstoffenwinning, energie- en waterleidingbedrijven en bouwnijverheid) liggen rond het gemiddelde, respectievelijk 2,3 en 2,4. Bij de commerciële dienstverlening is ze, met 3,3, een behoorlijk stuk hoger.

In de metaal de meeste vacatures

Binnen de industrie zijn er grote verschillen tussen de branches met betrekking tot het aantal vacatures. In de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie is de vacaturegraad het hoogst: 2,9 en in de hout en bouwmaterialen (en overige industrie) is hij het laagst met 1,2. Aangezien de metaal ook de grootste branche is (384 duizend werkzame personen), zijn er daar dus erg veel vacatures: ruim 11 duizend in september 1999. Ook de papier- en grafische industrie heeft een vacaturegraad boven het gemiddelde (2,7); dit zijn ruim 3 duizend vacatures. Bij de voeding ligt de vacaturegraad op het gemiddelde van de industrie (2,3): een kleine 4 duizend vacatures. De vacaturegraden van de aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie en de textiel-, kleding en lederindustrie liggen weer wat onder het gemiddelde (respectievelijk 2,4 duizend en 600 vacatures).

Vrouwen op de arbeidsmarkt

Nu er veel vacatures zijn, wordt er gekeken naar groepen personen die misschien ondervetegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt, om te helpen deze vacatures op te vullen. In Nederland is het nog steeds zo dat er relatief weinig vrouwen deelnemen aan het arbeidsproces. In 1999 nam voor het eerst meer dan de helft van de vrouwen deel aan het arbeidsproces, voor mannen geldt dat ruim driekwart tot de werkzame beroepsbevolking kan worden gerekend. Het aandeel van de vrouwen in de werkzame beroepsbevolking ligt in 1999 met 39% nog steeds ruim onder de helft. Het vrouwelijke arbeidspotentieel wordt dus tegenwoordig beter benut dan in verleden, maar in de toekomst valt er nog wel wat te winnen.

Tabel 1. Personen van 15-64 jaar: bevolking, werkzame beroepsbevolking en participatiegraad

	Bevolking			Werkzame beroepsbevolking			Netto participatie ¹⁾		
	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw
	x 1000						%		
1988	10.107	5.115	4.992	5.378	3.564	1.814	53	70	36
1990	10.228	5.182	5.046	5.644	3.686	1.958	55	71	39
1992	10.349	5.250	5.099	5.885	3.781	2.105	57	72	41
1994	10.473	5.317	5.156	5.920	3.747	2.172	57	70	42
1996	10.529	5.345	5.184	6.187	3.872	2.315	59	72	45
1997	10.563	5.354	5.209	6.400	3.951	2.450	61	74	47
1998	10.604	5.369	5.235	6.609	4.047	2.562	62	75	49
1999	10.663	5.400	5.263	6.805	4.121	2.684	64	76	51

Bron: CBS, enquête beroepsbevolking.

1) Werkzame beroepsbevolking als percentage van de bevolking.

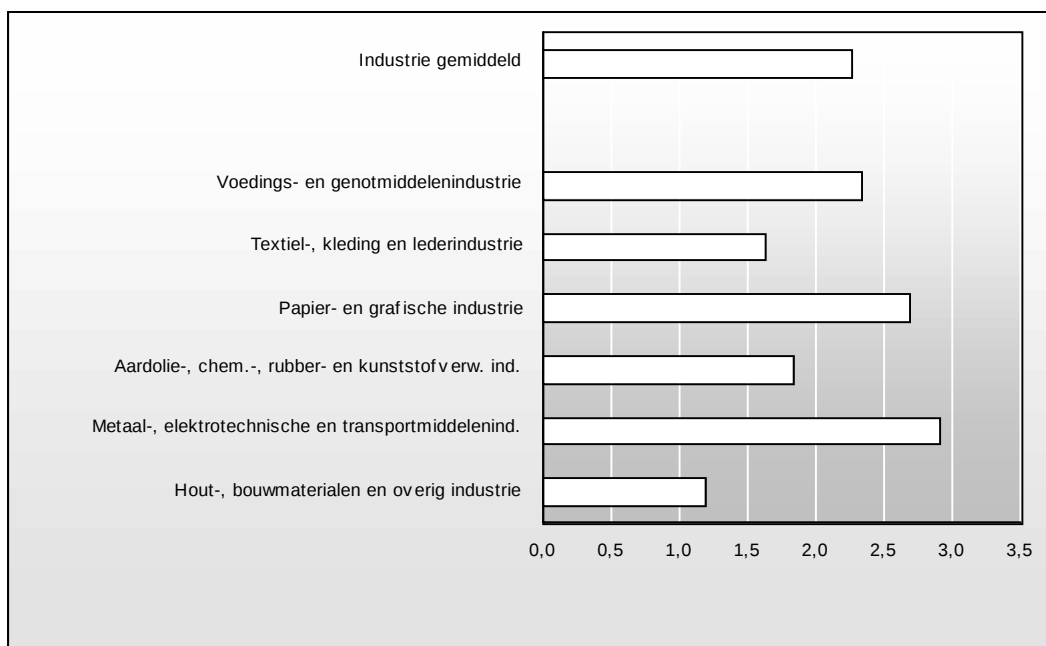
Als wordt gekeken naar de verdeling over de sectoren, dan blijkt dat vrouwen in meerderheid werkzaam zijn in de niet-commerciële dienstverlening. In die sector vertegenwoordigen vrouwen een kleine 60% van de werknemers. In de industrie en het overige bedrijfsleven werken relatief weinig vrouwen: ruim 20% respectievelijk 13%.

Binnen de industrie zijn de vrouwen erg ongelijkmatig over de branches verdeeld. Bij de textiel-, kleding en lederindustrie werken de meeste vrouwen: 42%, dat percentage is drie keer zo hoog als bij de metaal (13%). Je zou dus kunnen zeggen dat de bedrijven in de metaal kunnen proberen het aantal vacatures te verminderen door de werkomstandigheden aantrekkelijker te maken voor vrouwen of door te stimuleren dat er meer vrouwen voor dit werk worden opgeleid.

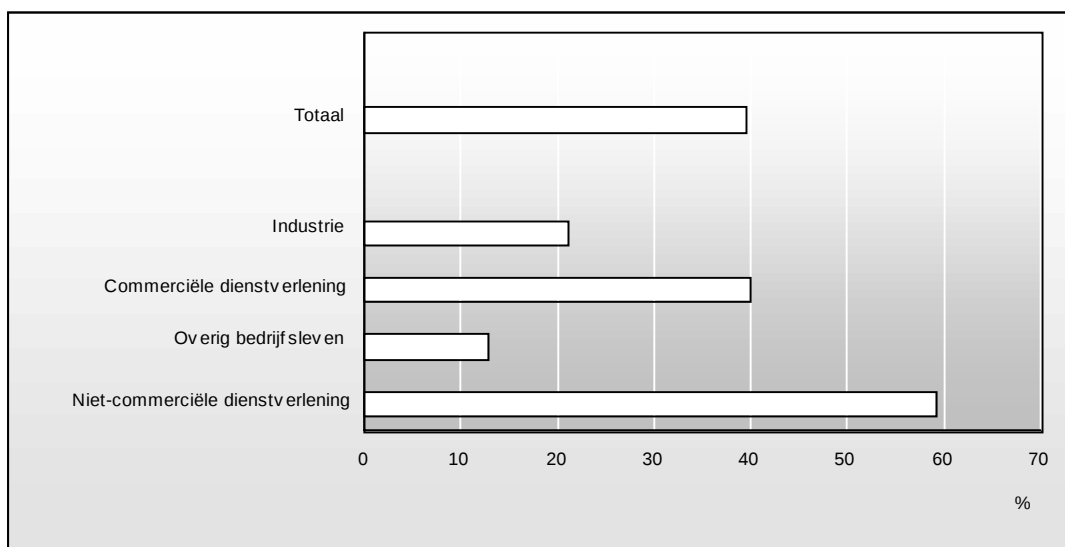
Vergrijzing

Om te signaleren waar in de toekomst meer problemen zouden kunnen ontstaan op de arbeidsmarkt, kunnen we naast de vacatures ook kijken naar de vergrijzing binnen sectoren en branches. Als de leeftijd van de werknemers gemiddeld hoger is, betekent dit dat er weinig nieuwe instroom is en dat er binnenkort veel uitstroom zal zijn met mogelijk een wat hoger verzuimpercentage. De werkzame beroepsbevolking bestaat nu voor 30% uit personen van 45 tot en met 64 jaar. Bij de niet-commerciële dienstverlening is het zelfs 37%. De commerciële dienstverlening is relatief het jongst: hier is slechts 25% van de werknemers 45 jaar of ouder.

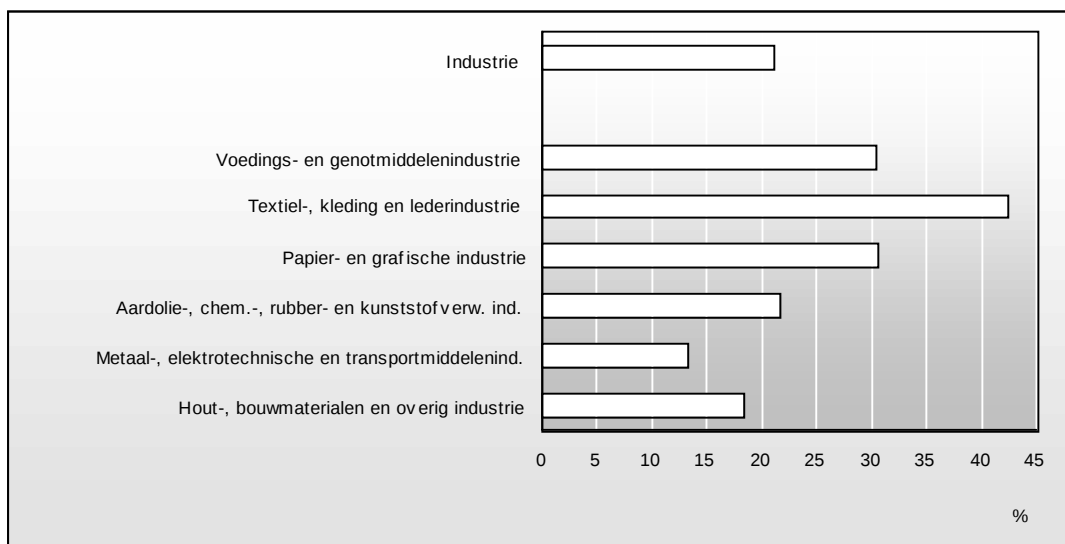
Figuur 6. Vacaturegraad per branche in de industrie, 1999



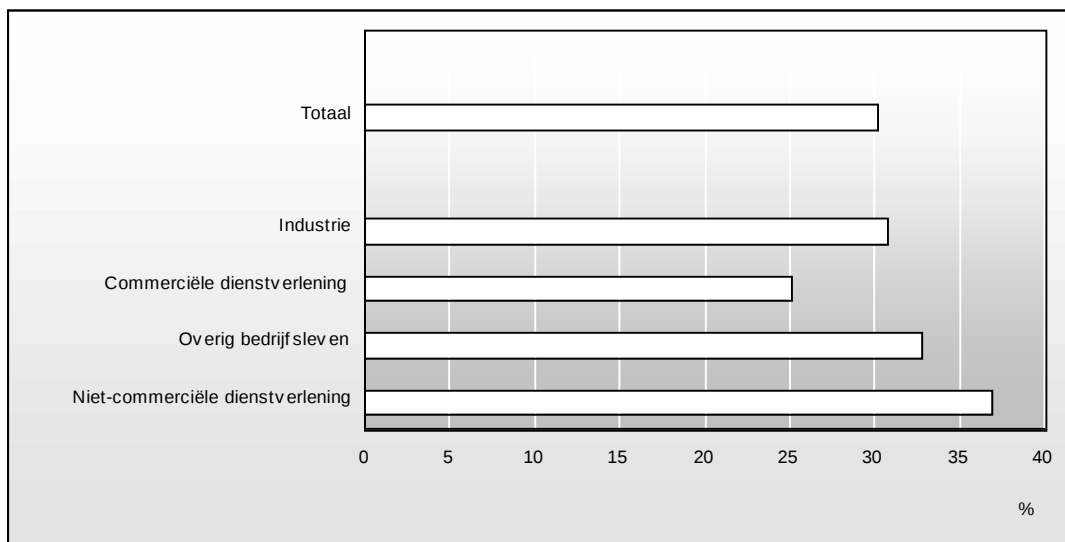
Figuur 7. Percentage vrouwen werkzaam per sector, 1999



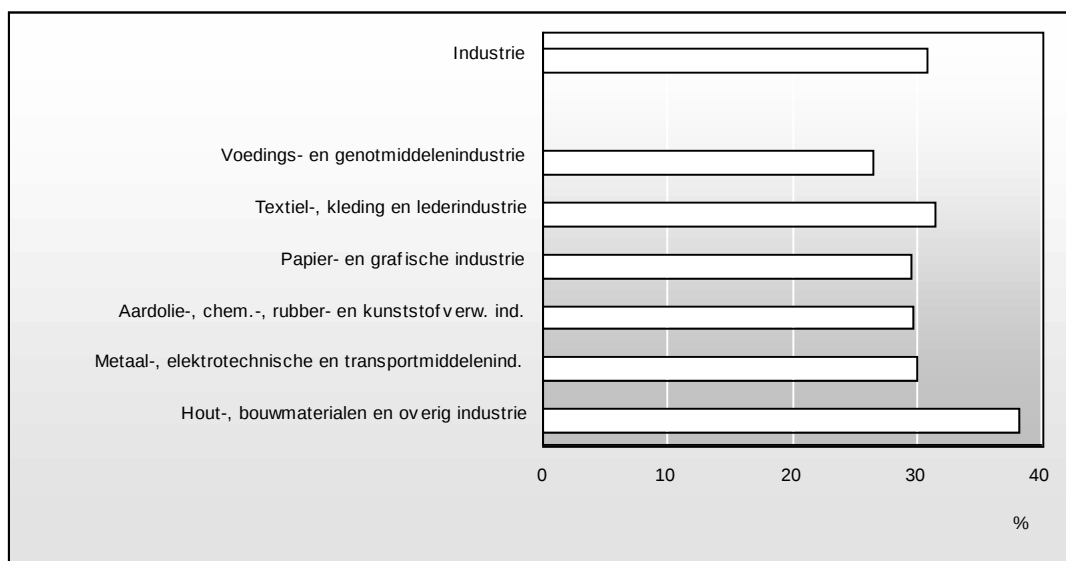
Figuur 8. Percentage vrouwen werkzaam per branche in de industrie, 1999



Figuur 9. Percentage 45-plussers per sector, 1999



Figuur 10. Percentage 45-plussers per branche in de industrie, 1999



De industrie heeft relatief ongeveer evenveel 45-plussers als er in de werkzame beroepsbevolking zitten: 31%. Binnen de industrie loopt dit aandeel uiteen van 26% in de voedings- en genotmiddelenindustrie tot 38% in de hout en bouwmaterialen. Op dit moment is er in de hout en bouwmaterialen een relatief lage vacaturegraad, maar als er straks veel uitstroom zal zijn, kan dat natuurlijk gauw omslaan. De andere branches hebben een percentage ouderen dat ongeveer gelijk is aan het gemiddelde, zij zullen dus niet zwaarder door dit probleem getroffen worden.

Knelpunten bij innovatie door personeelsgebrek

Het hoge aantal vacatures is zeker iets om ons druk over te maken. Het bedreigt de groei van bedrijven en kan ook de noodzakelijke vernieuwingen tegenhouden. Dit laatste is te zien aan de resultaten van de innovatie-enquête. Veel bedrijven in de industrie houden zich bezig met innovaties: om nieuwe producten op de markt te kunnen brengen en hun bestaande producten te verbeteren. Hierdoor verbeteren zij hun concurrentiekracht en dit zal waarschijnlijk bijdragen aan de groei van het bedrijf. In de periode 1996-1998 heeft zo'n 60% van de bedrijven in de industrie zich bezig gehouden met vernieuwende activiteiten, de zogenaamde innovatoren. Een deel van deze bedrijven ondervond hierbij knelpunten en het meest genoemde knelpunt is een tekort aan gekwalificeerd personeel.

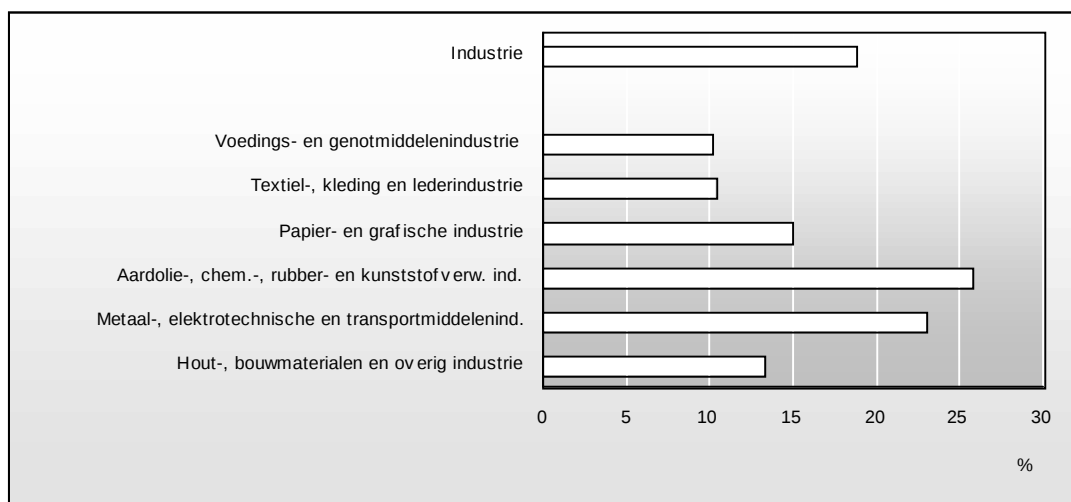
Van alle innovatoren in de industrie ondervond 37% procent hierbij knelpunten binnen het eigen bedrijf. Bij 19% van de innovatoren in de industrie waren er knelpunten in de personeelsvoorziening. Van de verschillende branches kent de aardolie- en chemische industrie relatief het meeste bedrijven met personeelsproblemen: 26% van de innovatoren van deze branche melden dit. Dit valt enigszins op want

de vacaturegraad is hier onder het gemiddelde. Maar ook in de metaal, met de hoogste vacaturegraad binnen de industrie, zijn er veel innovatoren die problemen met de personeelsvoorziening hebben: 23%. Ook bij de branches papier en de hout en bouwmaterialen zijn er nog redelijk wat innovatoren die knelpunten op dit gebied hebben (respectievelijk 15% en 13%), maar dit is onder het gemiddelde van de industrie. Bij de commerciële dienstverlening zegt 19% van de innovatoren dat ze problemen hebben bij het verkrijgen van voldoende personeel, dit percentage ligt even hoog als in de industrie. Bij het overig bedrijfsleven is dit percentage wat lager.

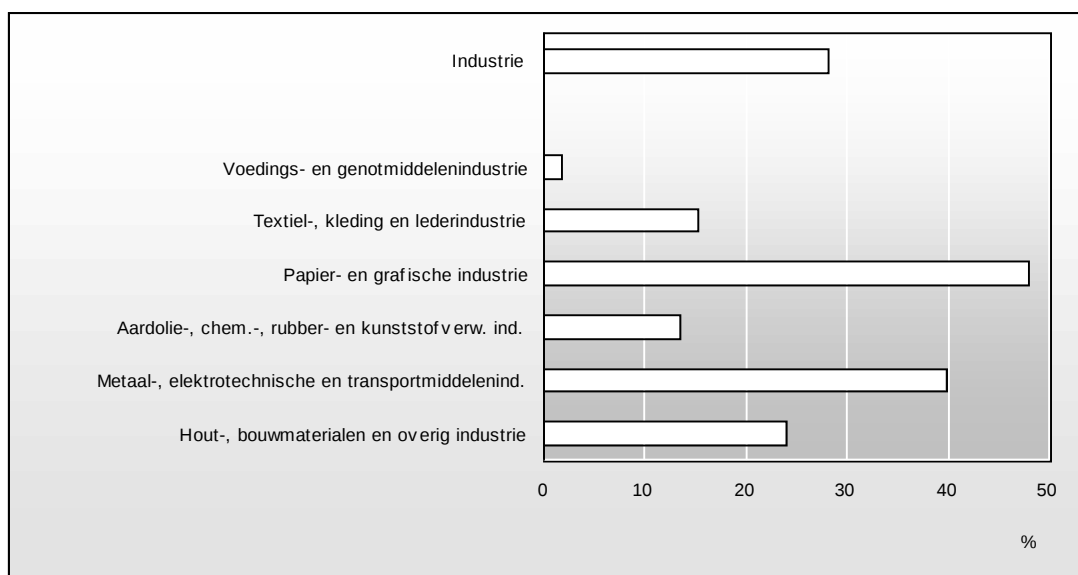
Niet-innovatoren: relatief veel personeelsproblemen bij de papier

Niet alle bedrijven innoveren. De meeste daarvan vinden dit ook niet nodig. Natuurlijk zijn er ook bedrijven die wel zouden willen innoveren, maar daar niet aan toekomen doordat ze worden geconfronteerd met knelpunten. Bij de industrie zou 12% van de bedrijven wel willen innoveren, maar ondervindt daarbij knelpunten waardoor het er niet van komt. Van deze groep in de industrie (niet-innovatoren die belemmeringen ondervinden) noemt 28% gebrek aan goed opgeleid personeel om te kunnen innoveren als belemmering. Dit probleem speelt het sterkst bij de papier- en grafische industrie, hier heeft 48% van de bedrijven die hadden willen innoveren een probleem vanwege onvoldoende gekwalificeerd personeel. Ook bij de metaal is dit een groot probleem: 40% van de bedrijven heeft hier last van. Bij de andere branches wordt dit minder dan gemiddeld gemeld. Bij de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn er nauwelijks niet-innovatoren, die zeggen dat zij wegens personeelsgebrek niet aan innovatie toe komen.

Figuur 11. Percentage innovatoren met knelpunten bij personeel in de industrie, 1996-1998



Figuur 12. Percentage niet-innovatoren met knelpunten, met onvoldoende personeel, 1996-1998



Conclusie

De laatste jaren is het aantal openstaande vacatures sterk toegenomen. In de periode 1995-2000 is het aantal geregistreerde werklozen ongeveer gehalveerd tot een niveau van circa 200 duizend. Werknemers bevinden zich al met al in een tamelijk comfortabele positie op de arbeidsmarkt. Aan het einde van het derde kwartaal van 2000 is het aantal vacatures gestegen tot 183 duizend. Daarmee is het aantal vacatures dus ongeveer even hoog als het aantal (geregistreerde) werklozen.

Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt sluiten echter niet goed op elkaar aan. De tekorten zijn niet op alle beroepsniveaus en even nijpend. Voor de elementaire beroepen staan tegenover de vacatures naar verhouding nog veel werklozen. De kennis en kunde van de werklozen passen mogelijk niet bij de gevraagde kwalificatie-eisen. Een andere mogelijke belemmering is dat de vacatures onaantrekkelijk zijn.

De indeling naar sectoren laat ook een divers beeld zien. De commerciële dienstverlening wordt gekenmerkt door veel openstaande vacatures (100 duizend vacatures, ofwel bijna 60 % van het totaal aantal vacatures in 1999). Binnen de industrie is het vooral de metaal die een hoge vacaturegraad heeft. Dit is ook de branche waar het minste vrouwen werken. Ook de papier- en grafische industrie heeft een vrij hoge vacaturegraad, dit zal niet zo zeer aan het aandeel vrouwen liggen, want dat is hier hoger (30%) dan gemiddeld in de industrie (21%). Als het om het innoveren gaat dan hebben de bedrijven in de metaal en de aardolie het vaakst knelpunten bij de personeelsvoorziening terwijl ze wel bezig zijn met innovaties. Bij de bedrijven die niet aan innoveren toekomen door personeelsproblematiek, maar wel willen innoveren, zijn er vooral veel problemen in de papier en ook weer bij de metaal.

¹ De gegevens uit dit artikel zijn afkomstig uit drie verschillende bronnen:

- De enquête beroepsbevolking: een maandelijks mondelinge enquête naar onder meer de werksituatie. In 1999 is deze enquête afgenomen bij 87 duizend personen.
- De vacature-enquête: een kwartaalenquête onder bedrijven en de overheid, naar openstaande en vervulde vacatures. Eenmaal per jaar (in september) wordt een uitgebreidere enquête gehouden: de structuurenquête. Deze beide enquêtes wordt gehouden bij 25 duizend bedrijven in de particuliere sector en 7 duizend instellingen van de overheid.
- De innovatie-enquête: deze enquête wordt om de twee jaar gehouden onder bedrijven. Een kleine 16 duizend bedrijven zitten in de steekproef. In deze enquête wordt onder andere gevraagd naar uitgevoerde vernieuwingen en de knelpunten die bedrijven ondervinden bij het innoveren.

² De auteur is werkzaam bij de taakgroep Wetenschap en technologie, in de sector Statistische analyse Voorburg (BSV), binnen de divisie Bedrijfs-economische statistieken. Dit artikel is onder meer gebaseerd op gegevens die zijn gepubliceerd in *Kennis en economie 2000* en *Werken en leren 2000-2001*. Met dank aan Hans Langenberg, Luuk Klomp en Gerhard Meinen.

³ De trend van een toenemend aantal openstaande vacatures en een dalende werkloosheid heeft zich ook recent doorgezet. Aan het einde van het derde kwartaal van 2000 is het aantal vacatures gestegen tot 183 duizend. Daarmee is het aantal vacatures globaal in evenwicht met het aantal (geregistreerde) werklozen: 176 duizend in het derde kwartaal van 2000.

Nederland en de industrie

Beleggers zijn onzeker, en consumenten en producenten hebben minder vertrouwen in de economie dan voorheen. Ook het Centraal Planbureau en De Nederlandsche Bank hebben aanleiding gezien hun groeiprognozes naar beneden bij te stellen. Voor de producenten in de industrie geldt dat vooral de internationale economische ontwikkelingen hen parten spelen: daardoor komen er minder buitenlandse orders binnen, en de orderportefeuilles slinken.

Conjunctuur: onzeker en wisselend beeld

Het conjunctuurbeeld in Nederland wordt in maart beheerst door een grote onzekerheid bij beleggers en een afnemend vertrouwen bij producenten en consumenten. De economische groeiprognozes van onder andere het Centraal Planbureau en de Nederlandsche Bank zijn recent naar beneden bijgesteld, mede naar aanleiding van de afnemende groeicijfers in de Verenigde Staten. Er zijn echter geen duidelijke signalen die wijzen op een forse daling van de economische groei over de eerste maanden van 2001 in ons land. Zo is bijvoorbeeld de werkloosheid in januari stabiel op een laag niveau.

Het consumentenvertrouwen is in maart opnieuw gedaald, doordat de consumenten minder gunstig oordelen over het economisch klimaat. Vooral over de toekomstige economische ontwikkelingen en over de eigen financiën is de consument somberder geworden. Ondanks dat is de koopbereidheid in maart even groot als in februari.

De inflatie neemt in februari toe. Gemiddeld zijn de consumentenprijzen in februari 4,5% hoger dan in februari van het vorig jaar. Het overeenkomstige cijfer voor januari ligt met 4,2% iets lager en is binnen de Europese Unie al als hoogste uit de bus gekomen.

Voor de landbouwsector en voor de voedings- middelenindustrie kan de uitbraak van mond- en klauwzeer, die in maart in Nederland begon, ernstige gevolgen hebben.

Orderpositie minder goed

Terwijl in januari de waarde van de orderontvangsten nog met ongeveer 3% is toegenomen, slinkt de orderportefeuille in februari. De index van de orderpositie, waarin de werkvoorraad tot uitdrukking komt, is in februari uitgekomen op 99,4 (juni 2000=100) en is daarmee 1,4 punt lager dan in januari. Daarmee bevindt de werkvoorraad zich op het laagste niveau sinds mei vorig jaar. Bij de Conjunctuurtest van februari melden de ondernemers dat zij hun orderontvangsten en orderpositie als

ongunstig beoordelen. Een lichte toename van de binnenlandse orderontvangst wordt volgens de ondernemers tenietgedaan door een afname van de vraag vanuit het buitenland.

Producentenvertrouwen daalt verder

Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, heeft in februari 2001 de laagste waarde bereikt sinds de zomer van 1999. Het producentenvertrouwen is in februari uitgekomen op 2,0, een aanmerkelijk lagere waarde dan de 3,5 van januari. Sinds het producentenvertrouwen in september 2000 een recordhoogte van 8,4 bereikte, is de indicator voortdurend gedaald.

Prijzen stijgen en dalen

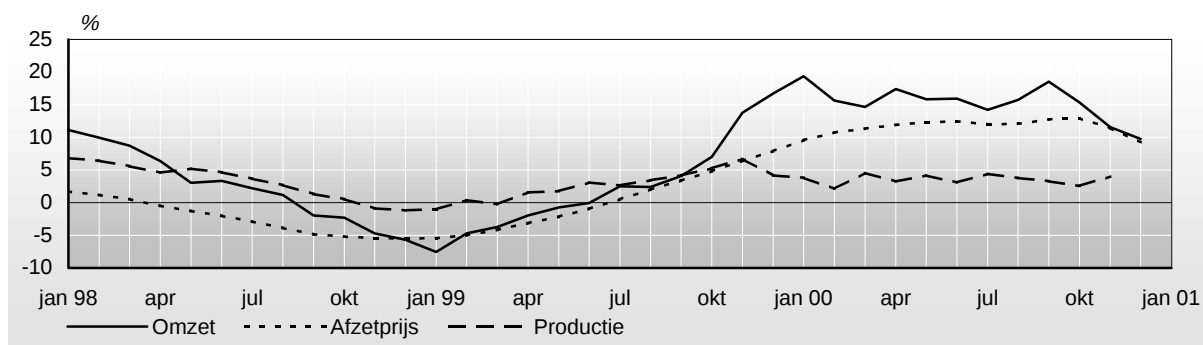
Gemiddeld ligt het prijsniveau van de Nederlandse industrieproducten in januari van dit jaar 0,7% lager dan in december 2000. Vooral de prijsdaling in de aardolie-industrie ligt hieraan ten grondslag. Terwijl in de ene branche de prijzen stijgen, dalen ze juist in de andere. Zo zijn prijsstijgingen waargenomen in de rubber- en kunststofverwerkende industrie en in de machine-industrie. In de aardolie-industrie, de chemische industrie en de basismetaalindustrie zijn de prijzen daarentegen gedaald.

Uit voorlopige cijfers blijkt dat de binnenlandse afzetprijzen in januari van dit jaar in vergelijking met december vorig jaar met 0,4% zijn gestegen. Daar staat tegenover dat industriële producten voor de export 1,4% goedkoper zijn geworden. Vergeleken met januari vorig jaar ligt het prijsniveau van producten van de Nederlandse industrie in januari van dit jaar 7% hoger.

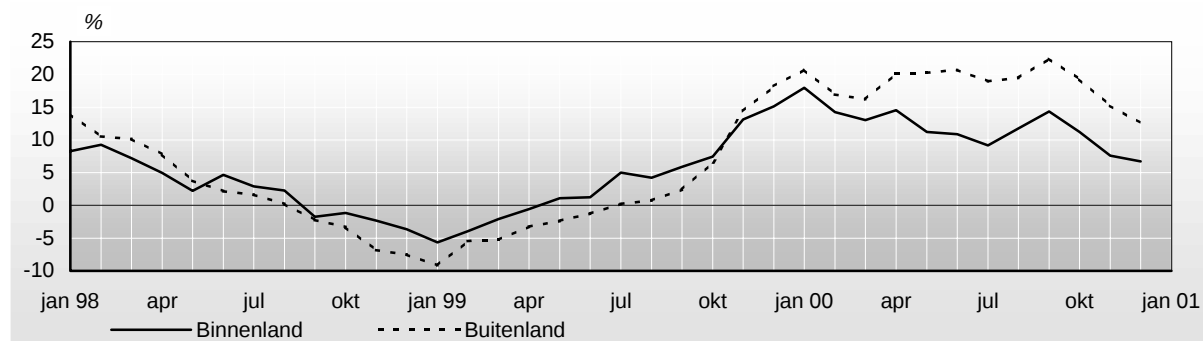
Verwachtingen

Voor de voedingsmiddelenindustrie, en dan met name voor de slachterijen, de veevoederindustrie, de vleesverwerkende industrie en de zuivelindustrie zullen de gevolgen van de uitbraak van mond- en klauwzeer in maart ingrijpend zijn. Hoe ingrijpend is afhankelijk van het verdere verloop van de ziekte in Nederland.

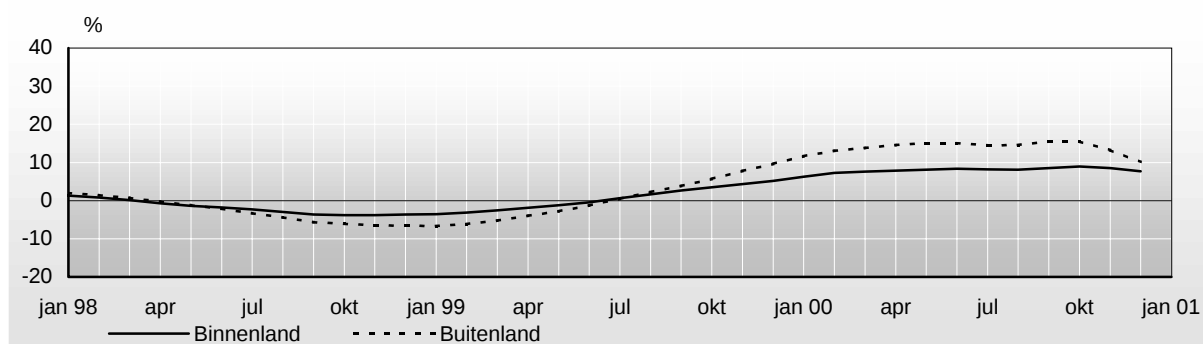
Omzet, afzetprijs en productie



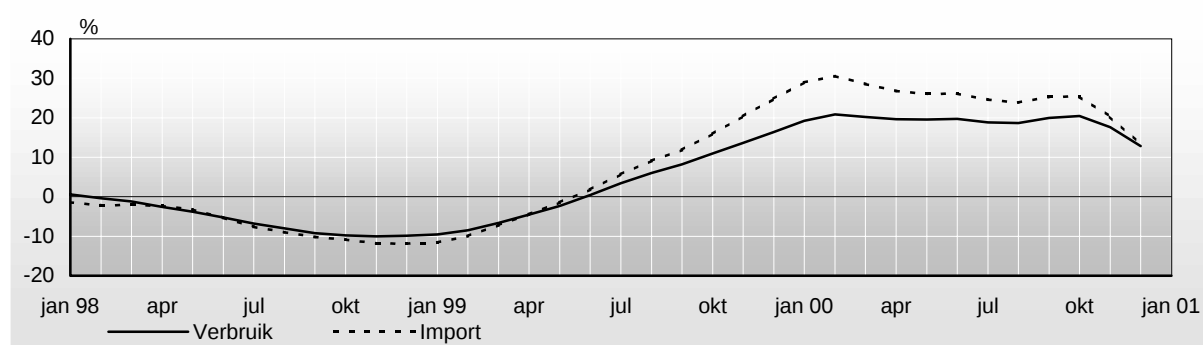
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	1999	2000		1999	2000			2001		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.	jan.	
1995=100													%
Industrie													
Omzet (waarde)		119,1	136,2	132,4	127,7	133,7	147,4	138,7	115,0	152,7	141,6	128,4	11,7
binnenland		118,8	131,5	131,4	125,0	128,4	141,1	137,8	111,8	145,4	135,7	123,1	10,2
buitenland		119,5	140,6	133,4	130,2	138,7	153,5	139,5	118,0	159,5	147,2	133,4	13,0
Ontvangen orders (waarde)		123,2	137,4	142,3	133,1	129,7	148,9	159,3	126,1	147,9	156,4	129,7	2,9
binnenland		124,2	133,1	134,4	133,5	125,3	141,6	135,2	124,7	146,5	136,3	129,0	3,4
buitenland		122,4	140,9	148,9	132,8	133,4	155,0	179,2	127,2	148,9	173,1	130,3	2,4
Afzetprijs		102,2	114,1	106,0	109,6	115,9	118,1	107,2	108,0	118,9	116,4	115,6	7,0
binnenland		102,2	110,4	104,6	107,4	111,5	113,5	105,1	106,3	113,9	113,0	113,5	6,8
buitenland		102,3	116,6	107,0	111,1	118,7	121,1	108,6	109,2	122,2	118,6	116,9	7,1
Verbruiksprijs		102,3	121,9	109,5	115,4	124,6	128,8	111,3	113,1	131,8	124,4	120,8	6,8
import		105,7	132,0	116,0	124,5	135,3	139,5	118,9	121,3	144,6	131,6	127,8	5,4
Productie (volume gemiddelde dag)		109,8	113,7	115,1	109,3	107,2	119,7	109,4	102,0	121,2	119,4	.	9,1
Productie (seizoengecorrigeerd)		109,8	113,7	111,7	110,9	114,1	116,3	111,7	108,0	114,7	122,0	.	9,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		109,8	.	118,3	110,4	109,4	.						2,4
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	23	.	26	29	25	.						4,2
ontstaan	1000	103	.	25	32	23	.						-11,5
vervuld	1000	96	.	23	29	30	.						15,4
Aantal bedrijven ³⁾	1000	46,2	46,9										
Uitgesproken faillissementen	1	393	.	91	106	105	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	66	65	65	63	23	21	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	1218	.	321	314	.	.						
1995=100													
Nederland													
Bruto binnenlands product (volume, mp)		115,6	120,1	120,8	117,3	116,3	124,5						3,1
Gezinsconsumptie (volume)		116,8	121,1	120,3	118,3	118,4	125,2						4,1
Bedrijfsinvesteringen (volume)		127,0	132,1	136,5	131,7	117,0	139,1						1,9
Invoer van goederen en diensten (volume)		131,3	143,0	139,1	139,1	138,9	150,1						7,9
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		129,1	140,9	136,8	136,8	137,6	150,4						8,4
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	221	188	189	215	176	186	201	201	186	187	184	-8,5
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	158	.	168	201	169	.						7,6
ontstaan	1000	882	.	210	267	208	.						5,6
vervuld	1000	839	.	200	234	204	.						-7,7
Aantal uren uitzendkrachten	mln uren	324,3	.	81,1	67,7	.	.						
Aantal bedrijven ³⁾	1000	684,4	701,7										
Uitgesproken faillissementen ⁵⁾	1	3238	.	795	825	928	.						
Energieverbruik	PJ	2978	.	831	864	.	.						
Consumentenvertrouwen	⁶⁾	14	24	21	26	27	20	20	28	17	19	15	
economische klimaat	⁶⁾	5	24	20	29	32	16	18	34	14	14	10	
koopbereidheid	⁶⁾	20	24	22	23	22	21	21	24	19	22	19	
Consumentenprijsindexcijfers		108,6	111,4	109,4	109,8	108,9	112,7	109,2	109,1	112,9	112,4	113,7	4,2
CBS-koersindex algemeen		777,2	939,8	825,4	924,9	788,8	934,3	881,9	893,6	952,9	904,5	892,9	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	4,45	5,33	5,15	5,42	4,80	5,22	5,12	5,46	5,30	5,02	4,87	

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Bedrijven en instellingen.

⁶⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 1.2
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie

Conjunctuuraantekst	Eenheid	jaar		kwartaal					maand		Gemidd.		laatste 12 mnd.
		1999	2000	1999	2000				2000	2001			
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	
Producentenvertrouwen		3,0	6,7	6,1	6,2	7,0	7,8	5,8	5,6	6,4	3,5	2,0	6,1
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		8	7	7	13	5	7	2	3	16	0	-1	5
binnenlandse markt		5	6	4	10	3	10	2	-3	15	-8	4	5
buitenlandse markt		7	6	9	14	5	4	2	6	15	4	-6	4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	6	7	8	4	4	5	-4	13	-5	1	4
Bezettingsgraad ²⁾	%	84,2	84,6	84,5	84,7	84,2	84,7	84,8					84,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	81	79	81	83	77	77	79					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	5	6	4	6	4	4					5
tekort aan arbeid	%	6	9	7	7	9	10	9					9
te geringe productiecapaciteit	%	2	3	2	2	4	3	3					3
overige belemmeringen	%	4	5	4	4	4	6	5					5
Orderpositie	⁴⁾	96,7	100,3	98,0	99,7	99,7	101,2	100,7	98,7	99,6	100,8	99,4	100,5
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	0	-1	1	1	-1	-1	-2	2	-2	-6	-1
orderpositie totaal		-3	4	1	3	4	5	3	2	3	2	-2	4
orderpositie buitenland		-2	8	3	5	9	10	6	3	5	4	-2	7
productiecapaciteit		2	-2	1	0	-3	-2	-2					-2
voorraden gereed product		5	1	3	3	0	0	2	3	3	6	6	2
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		5	6	7	4	5	9	4					6
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		4	6	10	2	9	7	4					6
buiten Europese Unie		3	7	6	5	7	8	6					7
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		10	17	12	19	19	20	8					17
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	9	6	15	7	13	2	14	17	10	11	8
verkoop prijs komende 3 mnd		7	15	15	15	15	14	18	15	14	9	3	14
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	3	0	3	1	5	2					3
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,2	0,2	-0,2	0,1	0,0	0,6	0,1					0,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

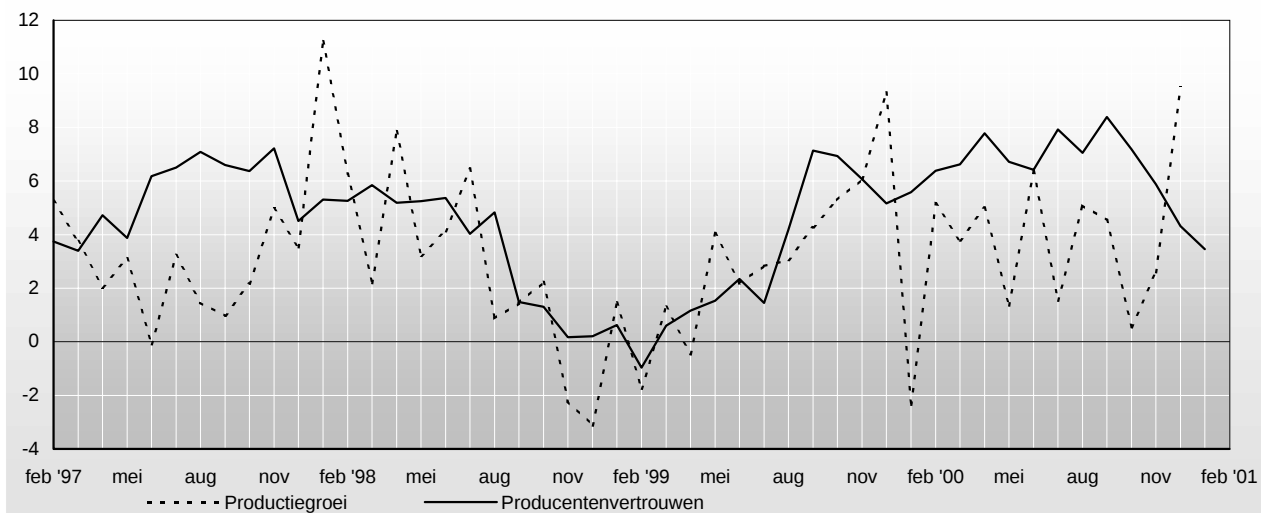
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

februari 1997 - februari 2001



Voedings- en genotmiddelenindustrie

De omzetwaarde in de voedings- en genotmiddelenindustrie is in januari 2001 ruim 13% hoger dan in januari 2000. De bedrijvigheid blijft in februari 2001 wederom stabiel. De verkopen stijgen licht. Desondanks zijn de ondernemers minder tevreden over hun verkopen. Voor maart tot en met mei verwachten de ondernemers een stijging van de bedrijvigheid en ongeveer 1 op de 10 ondernemers verwacht een stijging van de verkoopprijzen.

Omzetwaarde stijgt

De omzetwaarde van de voedings- en genotmiddelenindustrie stijgt in januari 2001 met ruim 13% ten opzichte van januari 2000. Ook de afzetprijzen stijgen: zij liggen ruim 7% hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder. Behalve het prijseffect van 7% doet zich ook een werkdageffect voor, omdat januari in 2001 een werkdag meer heeft dan in 2000. Wanneer voor beide effecten gecorrigeerd wordt, ligt het volume van de gemiddelde dagomzet in januari 2001 nog bijna 1% hoger dan in januari 2000.

Het indexcijfer voor de binnenlandse afzetprijzen stijgt sinds mei 1999 vrijwel onafgebroken en komt daarmee op een waarde van 108,7. Terugblikkend tot aan het basisjaar (1995) is dit niet eerder zo hoog geweest.

Bedrijvigheid blijft wederom stabiel

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de bedrijvigheid in februari 2001 wederom stabiel blijft ten opzichte van de voorgaande maand. Gelet op de tijd van het jaar valt dit enigszins tegen, want er mocht een toename van de bedrijvigheid worden verwacht. Deze stabilisering resulteert uit tegengestelde ontwikkelingen van de verschillende sectoren. De zuivelproducenten melden een gelijkblijvende bedrijvigheid. Maar in de slachterijen en vleesverwerking houdt de daling van de bedrijvigheid nog altijd aan. Deze ligt daar in februari ver onder de gemiddelde waarden voor de jaren 1999 en 2000. Ook de producenten in de drank- en tabakverwerking en de diervoederindustrie melden wederom een licht dalende, respectievelijk dalende bedrijvigheid en de overige producenten een stijgende bedrijvigheid.

Lichte toename verkopen

De Conjunctuurtest van februari laat een lichte toename van de verkopen zien die normaal is voor de tijd van het jaar. De toename doet zich op beide afzetmarkten voor, maar op de binnenlandse markt in iets sterkere mate dan op de buitenlandse. Alleen in de diervoederindustrie dalen de verkopen licht en dan met name op de buitenlandse markt. De verkopen van de zuivelproducenten stijgen fors en die van de broodfabrieken en bakkerijen zelfs zeer fors. Voor alle overige sectoren blijven de verkopen stabiel.

Ondanks het lichte herstel dat februari op dit punt laat zien, zijn de producenten binnen de voedings- en genotmiddelenindustrie minder tevreden met deze ontwikkeling dan in januari. Met name de ondernemers in de slachterijen en vleesverwerking en de zuivelindustrie zijn duidelijk minder tevreden over hun verkopen dan vorige maand. Ook beoordelen zij hun verkopen veel minder gunstig dan gemiddeld over het jaar 2000. Hoewel de verkopen voor de eerstgenoemde sector stabiliseren in februari, blijft het niveau van de verkopen nog altijd ver achter bij het gemiddelde van het voorgaand jaar. Wellicht is de BSE-crisis hiervan mede oorzaak. Voor de zuivelproducenten kan de forse toename van de verkopen blijkbaar niet voldoen aan hun verwachtingen.

Tevredenheid afzet blijft stabiel

Zowel over de totale afzet als over de buitenlandse afzet zijn de ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie in februari ongeveer even tevreden als in januari. De producenten in de zuivelindustrie en in de drank- en tabakverwerking zijn iets meer tevreden over hun totale afzet. De tevredenheid met de totale afzet blijft onder de ondernemers in de diervoederindustrie en de slachterijen en vleesverwerking stabiel, maar wel op een bedroevend laag peil. De ondernemers in de overige sectoren zijn iets meer tevreden met hun totale afzetontwikkeling in februari.

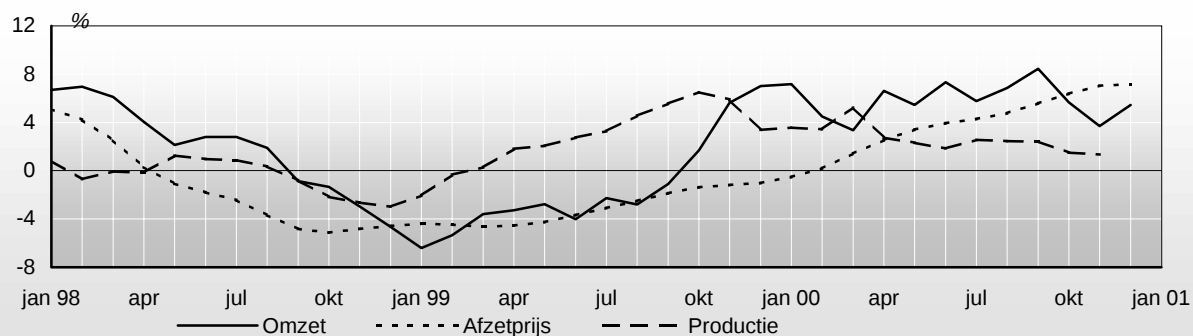
Per saldo beoordelen de ondernemers in minder bedrijven hun voorraden gereed product als te groot gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

Verwachtingen

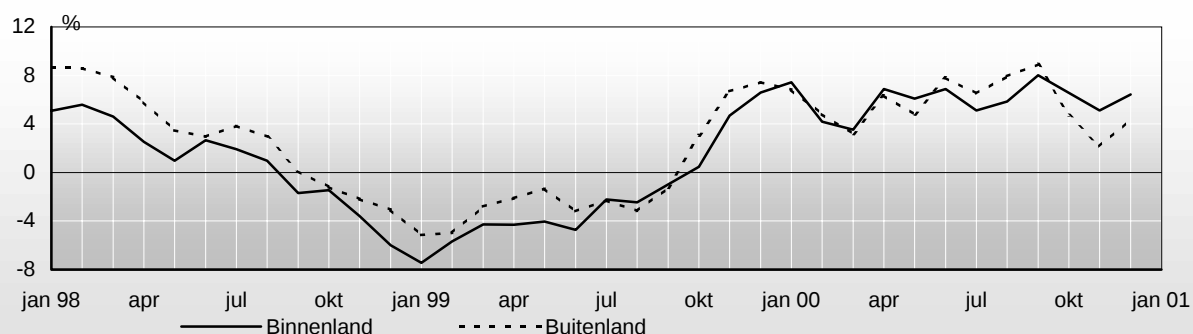
De producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie verwachten voor de periode maart tot en met mei 2001 een stijging van de bedrijvigheid. Dit is gebruikelijk voor de tijd van het jaar. De positieve verwachtingen ten aanzien van de bedrijvigheid leven in vrijwel alle sectoren binnen de voedings- en genotmiddelenindustrie. Alleen in de slachterijen en vleesverwerking en de diervoederindustrie wordt een daling van de bedrijvigheid verwacht.

Ongeveer één op de tien ondernemers verwacht een stijging van de verkoopprijzen voor genoemde periode. Binnen de slachterijen en vleesverwerking en de broodfabrieken en bakkerijen is dat echter bijna drie op de tien.

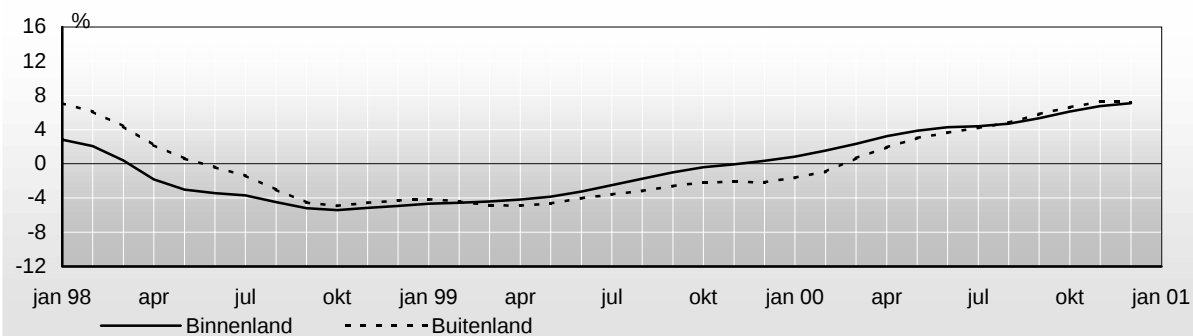
Omzet, afzetprijs en productie



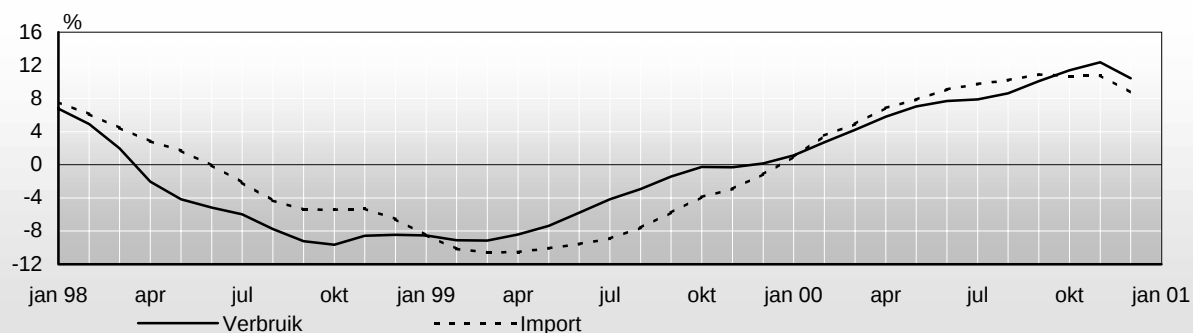
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Reinigingsgevoers: Voedings- en genotmiddelenindustrie													Ontwik- keling ¹⁾
Eenheid	jaar		kwartaal				maand				2001 jan.		
	1999	2000	1999	2000			1999	2000					
			4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.			
1995=100													%
Omzet (waarde)		110,6	116,1	117,4	110,4	116,7	121,6	120,6	102,4	125,2	117,7	115,9	13,3
binnenland		105,1	110,6	111,8	105,3	109,7	117,3	118,4	98,4	119,2	116,7	110,6	12,4
buitenland		117,5	123,0	124,3	116,6	125,4	126,9	123,3	107,3	132,7	119,0	122,6	14,2
Afzetprijs		101,6	105,5	101,5	102,5	106,2	108,7	102,0	101,7	108,7	109,1	109,1	7,3
binnenland		100,2	104,4	100,5	102,0	105,0	107,2	100,8	101,2	107,3	107,8	108,7	7,4
buitenland		102,8	106,5	102,5	103,0	107,3	110,0	103,1	102,1	109,9	110,3	109,4	7,2
Verbruiksprijs		98,3	105,8	99,1	100,8	107,2	111,4	99,4	99,7	111,9	111,5	106,1	6,4
import		104,1	112,5	104,7	108,5	113,5	116,0	105,3	107,2	116,7	115,7	113,3	5,7
Productie (volume gemiddelde dag)		104,9	107,3	115,2	101,6	102,9	116,8	110,8	96,0	118,4	113,7	.	2,7
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		104,8	.	125,1	98,9	102,8	.	.	.	.	.	.	0,4
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,2	5,1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Uitgesproken faillissementen	1	46	.	7	11	9	.	.	.	.	.	.	.
Aantal werkdagen	1	256	254	66	65	65	63	23	21	22	19	22	.
Energieverbruik	PJ	112	.	13	25	.	.	.	.	.	.	.	.

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Conjunctuurtest - gegevens: voedings- en genotmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2) 1999	2000	1999		2000			2000		2001		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		15	11	19	19	5	13	5	3	32	-5	7	8
binnenlandse markt		6	7	6	11	0	8	8	-8	22	-2	9	6
buitenlandse markt		23	11	28	23	9	13	0	7	35	-6	4	7
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	4	13	8	7	-2	4	-11	17	-2	2	4
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,8	86,4	86,3	85,8	87,0	86,5	86,5					86,4
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	85	83	88	88	85	81	79					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	2	2	2	1	2	3					2
tekort aan arbeid	%	5	6	4	4	5	7	7					6
te geringe productiecapaciteit	%	1	4	2	2	5	3	4					4
overige belemmeringen	%	5	6	4	4	4	7	7					6
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		-5	2	1	1	2	0	3	-1	2	5	0	2
afzet / orderpositie totaal		-7	-2	-2	-1	-1	-5	-2	-1	-3	-2	-2	-2
afzet / orderpositie buitenland		-5	2	2	2	1	3	1	0	2	1	1	2
productiecapaciteit		5	0	3	2	-3	0	2					0
voorraden gereed product		6	0	1	4	-2	-3	2	5	3	7	5	1
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		10	8	10	8	7	9	7					8
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		19	25	23	23	40	33	4					25
buiten Europese Unie		18	18	16	16	26	28	0					18
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		23	26	21	29	36	34	3					26
bedrijvigheid komende 3 mnd		16	11	14	24	7	9	3	21	25	5	10	8
verkoopprijs komende 3 mnd		10	19	11	15	21	17	21	14	16	11	7	18
personeelssterkte komende 6 mnd		3	1	-2	2	0	5	-2					1
toe- of afname personeelssterkte	%	0,0	0,0	-0,2	0,3	0,0	0,1	-0,4					0,0

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

In januari laat de branche een gemengd beeld zien. De omzetwaarde ligt duidelijk hoger vergeleken met januari 2000. De waarde van de orderontvangst stijgt echter nauwelijks. De vooruitzichten voor de maanden maart tot en met mei zijn vooral voor de leder- en schoenenindustrie gunstig. Bij de kledingindustrie zijn de signalen minder positief. Dalende verkoopprijzen en stijgende verbruiksprijzen zetten daar de marges onder druk. Teruglopende orderontvangsten leiden tot een verwachting van dalende bedrijvigheid.

Goede start in 2001

Het nieuwe jaar is voor de textiel-, kleding- en lederindustrie goed begonnen. Ten opzichte van januari 2000 stijgt de omzet met bijna 10%. Vooral de binnenlandse omzet neemt met ruim 12% fors toe, de omzet buitenland ligt ruim 7% hoger. Met een werkdag meer dan vorig jaar stijgt het volume van de gemiddelde dagomzet met bijna 3%. De waarde van de ontvangen orders stijgt met ruim 1% licht ten opzichte van het niveau van januari 2000. Vergeleken met januari 2000 nemen de binnenlandse afzetprijzen toe met 2,8%. De afzetprijzen in het buitenland blijven hierbij met een stijging van 0,8% achter. Gemiddeld stijgen de afzetprijzen met 1,6%. De verbruiksprijzen stijgen met 4,4%.

Orderontvangsten februari nemen licht af

In de Conjunctuurtest rapporteren de ondernemers dat in vergelijking met januari de orderontvangsten in februari licht afnemen. Met name op de binnenlandse markt constateren zij een afname van de orderontvangst. De totale orderpositie beoordelen zij als minder gunstig. De bedrijvigheid is in februari onveranderd en ook de orderpositie ligt in februari op hetzelfde niveau als in januari. Het oordeel over de voorraad gereed product is enigszins verbeterd.

1. Textielindustrie

In januari stijgt de omzet in de textielindustrie met bijna 8% ten opzichte van januari 2000. In het binnenland groeit de omzet met 11%, de omzet buitenland stijgt met bijna 6%. De waarde van de ontvangen orders blijft ongeveer gelijk.

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de waarde van de binnenlandse orderontvangsten in februari enigszins afneemt. De orderontvangsten als geheel blijven in de maand februari stabiel op een voor de tijd van het jaar normaal niveau. De beoordeling van de totale orderontvangst is stabiel ten opzichte van januari. Toch beoordelen de ondernemers de totale orderpositie als enigszins ongunstiger. De bedrijvigheid ligt in februari op hetzelfde niveau als in januari. Minder ondernemers vinden de voorraad gereed product in februari te groot.

2. Kledingindustrie

Ook de kledingindustrie is het jaar begonnen met goede verkopen. In vergelijking met januari 2000 stijgt de omzet met bijna 9%. In het binnenland neemt de omzet toe met bijna 10%, de buitenlandse omzet noteert een plus van ruim 6%. Ook de waarde van de ontvangen orders stijgt met ruim 7% behoorlijk in vergelijking met januari 2000. De prijsontwikkeling is echter minder rooskleurig. Enerzijds daalt de gemiddelde afzetprijs met ruim 2%, ander-

zijds stijgen de gemiddelde verbruiks- en importprijzen met ruim 4%.

Ook de Conjunctuurtest van februari geeft geen reden tot optimisme. De waarde van de orderontvangsten, met name de binnenlandse, daalt scherp ten opzichte van januari. Ondernemers zijn hier ontevreden over, maar toch is hun oordeel over de orderontvangsten veel milder dan in januari, toen een scherpe daling ten opzichte van december zichtbaar werd. De index voor de orderpositie daalt met bijna 2 punten naar 93,8. Ondernemers beoordelen de totale orderpositie in februari als drastisch verslechterd.

De bedrijvigheid ligt in februari zeer fors lager dan in januari. Het oordeel over de voorraad eindproduct ligt op hetzelfde niveau als in januari.

3. Lederindustrie

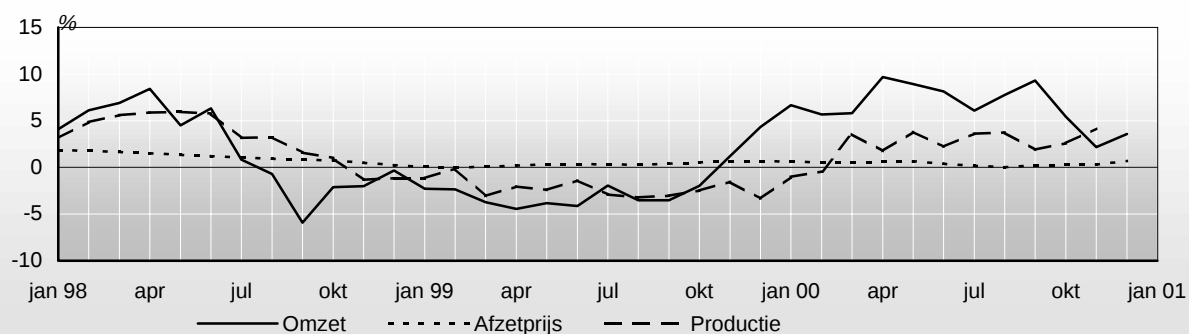
In de lederindustrie stijgt de omzet over gehele linie zeer fors met gemiddeld ruim 26% ten opzichte van januari 2000. In het buitenland wordt zelfs 30% meer omgezet. De afzetprijzen stijgen met ruim 3,5%. De waarde van de orderontvangsten neemt enigszins af met 2,5%.

De Conjunctuurtest van februari laat zien dat de orderontvangsten ten opzichte van januari zeer sterk zijn toegenomen, zowel in het binnenland als in het buitenland. Voor de tijd van het jaar bevinden de orderontvangsten zich op een zeer gunstig niveau. Ondernemers beoordelen de orderontvangsten van februari dan ook buitengewoon gunstig en als veel beter dan in januari. De seizoengecorrigeerde index voor de werkvoorraad neemt toe met bijna 8 punten tot 108,1. Er is een scherpe positieve wending in de beoordeling van de totale orderpositie. In vergelijking met januari neemt de bedrijvigheid zeer fors toe. Veel ondernemers vinden de voorraad eindproduct nu te krap.

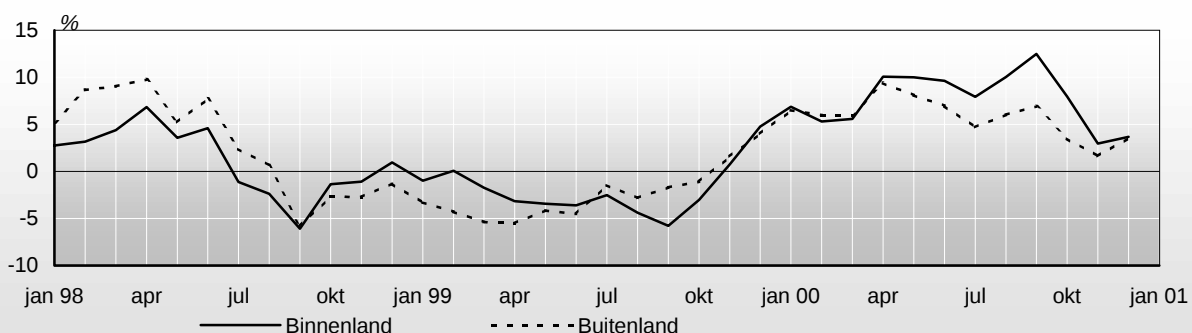
Verwachtingen

Voor de maanden maart tot en met mei wordt met uitzondering van de kledingindustrie een toename van de bedrijvigheid verwacht. De bedrijvigheid in de textielindustrie zal naar verwachting enigszins en in de leder- en schoenenindustrie zelfs fors toenemen. In de kledingindustrie verwacht men echter een daling van de bedrijvigheid. Met betrekking tot de ontwikkeling van de verkoopprijzen in deze periode leeft de verwachting van stijgende prijzen het sterkst in de leder- en schoenenindustrie. Tweederde van deze bedrijfstak verwacht een verdere stijging van de verkoopprijzen, terwijl geen daling wordt voorzien. Bijna een kwart van de kledingindustrie verwacht een prijsstijging in de genoemde periode en vrijwel niemand voorziet een prijsdaling. Alleen in de textielindustrie leeft nauwelijks enige verwachting voor stijgende prijzen.

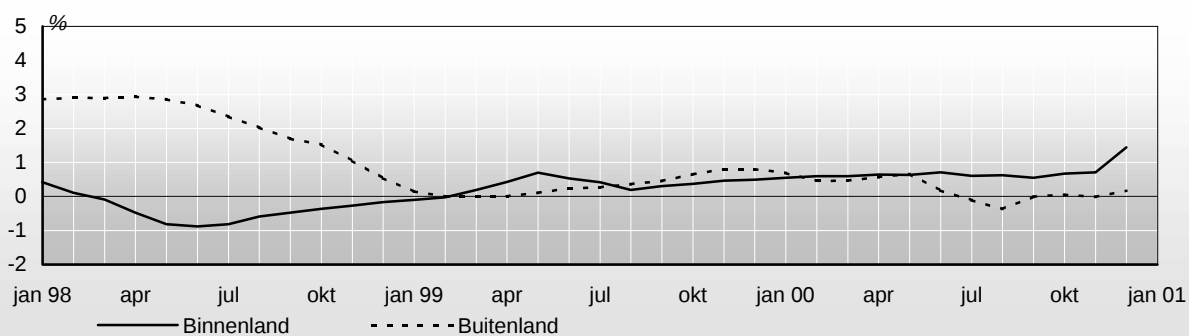
Omzet, afzetprijs en productie



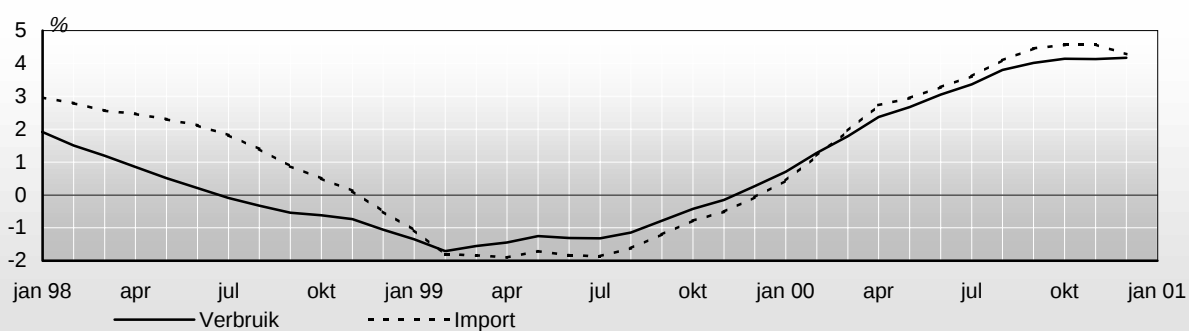
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Relevante gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	1999	2000			1999	2000			2001	
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.		
1995=100													%
Omzet (waarde)		105,9	112,1	108,1	116,7	107,8	110,8	98,1	106,2	121,9	94,0	116,3	9,5
binnenland		105,6	112,7	107,0	118,8	106,8	110,5	99,7	107,8	120,0	92,9	120,8	12,1
buitenland		106,1	111,6	109,0	115,0	108,7	111,0	96,8	104,9	123,4	95,0	112,6	7,4
Ontvangen orders (waarde)		108,9	114,7	111,2	122,1	112,5	110,8	97,9	109,4	116,0	94,2	110,7	1,2
binnenland		106,1	113,8	111,8	124,0	106,2	115,1	92,9	114,5	122,1	95,2	115,7	1,1
buitenland		110,9	115,3	110,7	120,7	117,1	107,7	101,5	105,7	111,5	93,6	107,0	1,2
Afzetprijs		101,0	101,4	101,2	101,2	101,2	101,5	101,3	101,2	101,6	101,4	102,8	1,6
binnenland		99,1	99,7	99,2	99,5	99,7	99,9	99,2	99,4	100,0	100,0	102,2	2,8
buitenland		102,3	102,5	102,6	102,4	102,2	102,6	102,8	102,4	102,7	102,4	103,3	0,8
Verbruiksprijs		101,7	104,7	101,9	103,0	105,4	106,1	102,1	102,8	106,2	106,0	107,3	4,4
import		104,4	107,8	104,6	105,8	108,6	109,4	104,8	105,5	109,5	109,2	109,6	4,0
Productie (volume gemiddelde dag)		100,7	103,5	100,9	104,9	94,3	105,1	88,9	98,8	106,0	101,4	.	14,1
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		100,6	.	104,3	103,3	99,7	.						1,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,6	3,6										
Uitgesproken faillissementen	1	26	.	5	12	10	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	66	65	65	63	23	21	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	9	.	2	3	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
	²⁾	1999	2000	1999	2000				2000	2001		laatste	
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	12 mnd.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		2	4	6	9	1	3	3	15	5	-2	-4	2
binnenlandse markt		2	3	9	8	2	1	3	13	7	-6	-11	0
buitenlandse markt		-2	3	-1	8	2	2	-1	16	-2	-6	2	1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		3	5	6	10	4	3	2	8	9	-1	1	3
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,2	84,6	85,2	85,3	84,2	84,9	83,8					84,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	82	83	87	79	80	80					82
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	6	7	5	5	5	8					6
tekort aan arbeid	%	5	6	5	3	9	7	5					6
te geringe productiecapaciteit	%	2	4	2	3	6	5	3					4
overige belemmeringen	%	3	3	3	2	1	3	4					3
Orderpositie	⁴⁾	95,2	98,8	95,6	99,1	99,7	98,5	97,8	98,5	98,5	97,0	96,9	98,5
Beoordelingen:													
orderontvangst		-8	1	-3	3	-1	-2	2	6	0	-5	-4	-1
orderpositie totaal		-8	2	-4	1	0	3	4	2	-2	5	0	2
orderpositie buitenland		-11	0	-9	-4	-3	3	4	-6	-6	5	0	2
productiecapaciteit		4	-3	3	-3	-7	-5	4					-3
voorraden gereed product		14	16	19	18	17	14	16	20	15	17	13	16
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		6	-2	7	0	5	-5	-6					-2
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	0	6	-6	1	1	5					0
buiten Europese Unie		1	1	-1	-1	0	-2	6					1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		6	12	14	17	10	10	11					12
bedrijvigheid komende 3 mnd		7	8	12	10	9	8	6	16	10	13	2	7
verkoopprijs komende 3 mnd		6	18	18	15	14	18	26	19	12	14	13	18
personeelssterkte komende 6 mnd		2	-2	2	-4	2	-2	-3					-2
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,3	-0,5	-1,1	-0,5	0,1	-0,9	-0,9					-0,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Papier- en grafische industrie

In januari 2001 is het volume van de gemiddelde dagomzet met bijna 1% gedaald ten opzicht van januari 2000. De bedrijvigheid in deze branche is in februari 2001 licht toegenomen in vergelijking met een maand eerder, terwijl in diezelfde periode de orderontvangsten licht zijn gestegen. De verschillen tussen de gang van zaken binnen de papierindustrie en de grafische industrie zijn groot. In de papierindustrie dalen van januari op februari zowel de bedrijvigheid als de orderontvangsten, terwijl in de grafische industrie de bedrijvigheid en de orderontvangsten stijgen. Toch verwachten de ondernemers in beide sectoren een flinke toename van de bedrijvigheid.

Omzetvolume daalt

De omzetwaarde ligt 11% hoger in januari 2001 ten opzichte van een jaar eerder. Voor de buitenlandse markt ligt de omzet 20% hoger over dezelfde periode. Op de binnenlandse markt is de omzet met ruim 7% gestegen. Overigens is er in januari 2001 wel sprake van een werkdag meer dan in januari 2000. De toename in de omzet is tevens voor een deel te verklaren door de gestegen prijzen. De afzetprijzen zijn bijna 7% hoger, waarbij de binnenlandse prijzen ruim 5% en buitenlandse ruim 9% toegenomen zijn. Het volume van de gemiddelde dagomzet in januari 2001 ligt 0,7% lager dan in januari 2000. Op de binnenlandse markt ligt het volume van de gemiddelde dagomzet in de bovengenoemde periode ruim 2% lager, terwijl het op de buitenlandse markt met bijna 5% is toegenomen. De importprijzen zijn ruim 10% hoger en de totale verbruiksprijs ligt onder andere daardoor bijna 8% hoger.

Orders en bedrijvigheid nemen in februari licht toe

In de Conjunctuurtest van februari 2001 geven de ondernemers in de papier- en grafische industrie aan dat de orderontvangsten ten opzichte van januari 2001 licht toenemen. In januari werd door de ondernemers een veel negatievere ontwikkeling gerapporteerd. Dit beeld voltrekt zich ook in nog iets sterkere mate bij de bedrijvigheid. In februari geven de ondernemers een lichte toename van de bedrijvigheid aan, terwijl een maand eerder de Conjunctuurtest nog een zeer forse daling aangaf. De voorraden gereed product beoordelen de ondernemers als toegenomen en liggen duidelijk boven het gemiddelde niveau van de laatste 12 maanden.

1. Papierindustrie

Uit de Conjunctuurtest van februari 2001 blijkt dat ten opzichte van januari 2001 de ondernemers in de papierindustrie de bedrijvigheid hebben verlaagd. De orderontvangsten zijn eveneens gedaald. Mede hierdoor verslechtert de orderpositie met ruim 2 procent. De voorraad gereed product blijft op een voor de ondernemers te hoog niveau.

Mede doordat er minder orders bijkomen, is het oordeel over de orderpositie in februari opnieuw verslechterd en blijft ver achter bij het gemiddelde niveau van 2000. Ook het oordeel over de ontvangen orders verslechtert.

De orderontvangsten dalen meer op de voor de papierindustrie belangrijke buitenlandse markt dan op de binnenlandse markt.

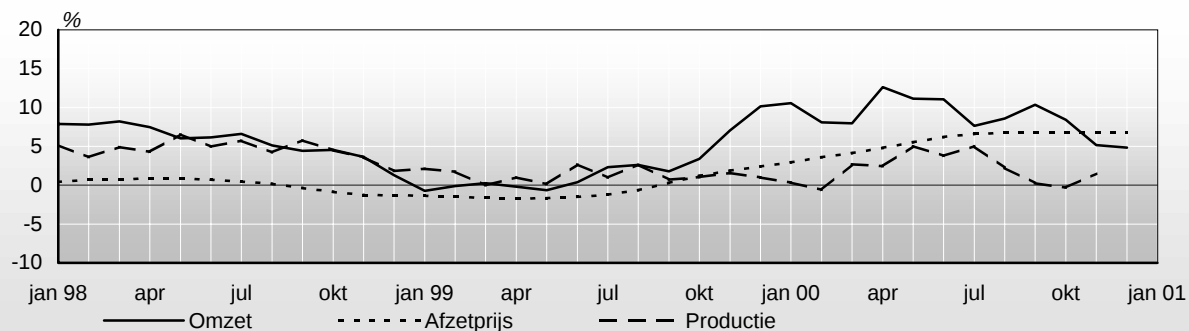
2. Grafische industrie

Uit de Conjunctuurtest van februari 2001 blijkt dat ten opzichte van januari de ondernemers de bedrijvigheid na de incidentele forse verlaging in de vorige maand weer hebben verhoogd. De toename in de bedrijvigheid is iets sterker dan vorige maand al werd verwacht. Ook de orderontvangsten zijn na twee maanden van forse dalingen weer toegenomen. Van de ondernemers geeft 91% aan dat de voorraadpositie goed is. De index van de orderpositie blijft stabiel, maar ligt bijna 3% onder het gemiddelde niveau van 2000. De grafische industrie presteert wat betreft de orderontvangsten wat beter op de voor hen belangrijke binnenlandse markt. Wat betreft de beoordeling van de orderpositie is deze juist wat lager ten opzichte van het buitenland.

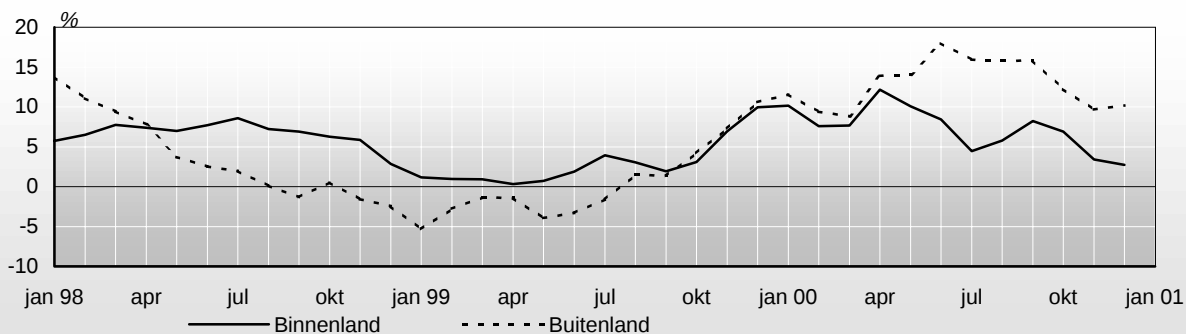
Verwachtingen

Voor maart tot en met mei 2001 verwachten de ondernemers in de papierindustrie een sterke toename in de bedrijvigheid en een lichte daling van de afzetprijzen. De ondernemers in de grafische industrie verwachten eveneens een forse toename in de bedrijvigheid die gelet op het seizoen normaal is bij lagere afzetprijzen.

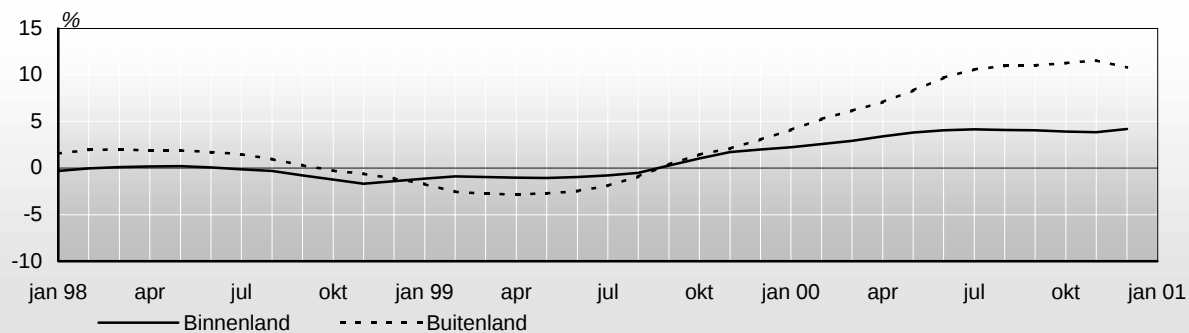
Omzet, afzetprijs en productie



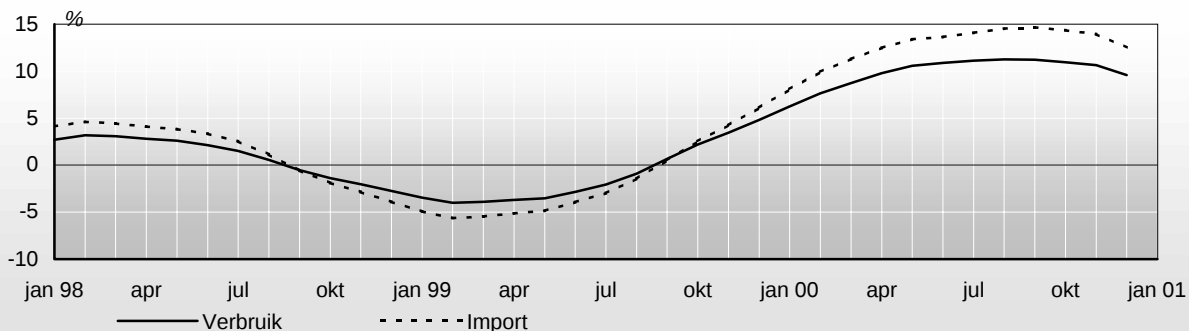
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

Rekeninggegevens: Papier- en gransche industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		1999	2000	1999	2000			1999	2000				2001
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.		
1995=100													%
Omzet (waarde)		113,4	122,4	126,0	114,8	119,6	132,1	132,0	104,7	137,1	126,2	116,2	11,0
binnenland		112,6	119,8	125,5	112,7	115,6	129,3	133,9	102,5	133,2	126,4	110,1	7,4
buitenland		115,6	129,3	127,4	120,4	130,3	139,6	127,1	110,4	147,2	125,7	132,4	20,0
Ontvangen orders (waarde)		111,2	123,8	116,0	120,6	121,4	125,7	112,7	110,9	133,2	107,1	132,3	19,4
binnenland		100,4	110,3	105,6	107,7	106,1	112,8	100,5	98,4	120,9	94,3	119,7	21,6
buitenland		121,8	137,1	126,3	133,2	136,4	138,4	124,7	123,1	145,3	119,6	144,8	17,6
Afzetprijs		95,8	101,2	96,9	98,7	102,2	103,5	97,0	98,5	103,6	103,5	105,1	6,7
binnenland		96,2	99,6	96,9	98,4	100,1	100,6	97,0	98,2	100,6	100,5	103,2	5,1
buitenland		95,1	103,7	97,0	99,3	105,4	108,2	97,2	99,0	108,3	108,3	108,3	9,4
Verbruiksprijs		91,3	100,5	93,8	96,6	102,0	103,8	94,1	96,1	103,9	103,7	103,6	7,8
import		90,9	102,7	94,2	97,4	104,8	107,3	94,6	96,7	107,5	107,2	106,5	10,1
Productie (volume gemiddelde dag)		112,7	115,1	120,7	106,9	108,4	122,5	123,8	99,8	119,5	132,8	.	7,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		112,8	.	118,1	110,8	114,8	.						2,9
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,9	7,9										
Uitgesproken faillissementen	1	69	.	21	5	25	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	66	65	65	63	23	21	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	42	.	11	12	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		1999	2000	1999	2000				2000		2001		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		10	6	13	9	-2	19	-3	-6	7	-19	4	4
binnenlandse markt		11	7	15	6	-7	24	5	-15	8	-19	8	7
buitenlandse markt		8	3	13	17	14	-1	-18	21	4	-17	-7	-1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	8	11	14	-4	7	14	-7	16	-35	5	4
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,1	85,3	85,7	86,1	84,1	84,8	86,0					85,3
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	75	76	77	81	71	77	76					76
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	12	7	9	3	15	4	4					7
tekort aan arbeid	%	7	10	7	8	7	12	12					10
te geringe productiecapaciteit	%	1	2	2	4	3	2	0					2
overige belemmeringen	%	5	5	5	4	4	5	8					5
Orderpositie	⁴⁾	89,5	100,8	97,5	99,8	101,5	102,1	99,9	98,4	99,1	97,8	97,5	100,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	-3	3	-3	-2	1	-9	-6	-8	-13	-10	-4
orderpositie totaal		-6	-1	0	-3	0	3	-4	-6	-4	-8	-16	-2
orderpositie buitenland		-6	5	8	9	12	10	-10	13	9	-20	-18	0
productiecapaciteit		3	2	2	-6	8	2	5					2
voorraden gereed product		5	1	5	3	-1	1	2	4	2	2	6	1
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		10	5	10	-3	-2	22	1					5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-5	5	-7	-16	21	15	-2					5
buiten Europese Unie		-4	4	-3	-1	10	1	6					4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	11	21	14	2	21	5					11
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	5	2	23	-14	25	-15	19	34	4	20	2
verkoopprijs komende 3 mnd		13	20	25	27	19	23	9	24	25	0	-13	14
personeelssterkte komende 6 mnd		-2	-1	1	4	-12	5	1					-1
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,1	-0,6	-0,2	-0,5	0,3	0,1					-0,1

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

In januari 2001 daalt het volume van de gemiddelde dagomzet met 1,3% ten opzichte van januari 2000. De bedrijvigheid is van januari op februari 2001 licht verminderd. Toch wordt voor maart tot en met mei 2001 een lichte toename van de bedrijvigheid verwacht. Voor dezelfde periode verwachten ondernemers stabiele verkoopprijzen.

Volume gemiddelde dagomzet daalt

In de eerste maand van 2001 ligt het volume van de gemiddelde dagomzet in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie 1,3% lager dan een jaar geleden. De verschillen tussen de omzetontwikkelingen op de binnenlandse en buitenlandse markt zijn betrekkelijk groot. Op de binnenlandse markt ligt in de genoemde periode het volume van de gemiddelde dagomzet 4% lager en voor de buitenlandse markt is deze in januari 2001 vergelijkbaar met die in januari 2000.

De waardeinstijging van de binnenlandse omzet ligt in januari 2001 met grofweg 15% op vrijwel hetzelfde niveau als die van de buitenlandse omzet. Dit heeft vooral te maken met de sterk gestegen prijzen. De afzetprijzen binnenland liggen in januari 2001 ruim 14% hoger dan in januari 2000. Voor de buitenlandse markt liggen deze prijzen in diezelfde periode bijna 11% hoger. In januari 2001 is tevens een dag meer gewerkt dan in diezelfde maand een jaar eerder.

De importprijzen in januari 2001 liggen 5,5% hoger dan een jaar eerder. De prijsstijging van het totale verbruik was in diezelfde periode ruim 9%, wat beduidend hoger is dan de importprijsontwikkeling.

Orderontvangst stabiel, bedrijvigheid daalt

De ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie geven in de Conjunctuurttest aan dat de binnenlandse orderontvangst in februari 2001 verbeteren ten opzichte van een maand eerder. Die uit het buitenland dalen licht, zodat gemiddeld genomen de totale orderontvangst stabiel blijven. Over deze orderontvangst zijn de ondernemers minder tevreden, zowel in de chemie als in de kunststofver-

werkende industrie. In de laatste groep is zelfs sprake van een zeer forse verslechtering van het oordeel.

Ook de bedrijvigheid in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie daalt licht van januari op februari.

Explosieve prijsstijging aardolie in 2000

De exportwaarde van ruwe aardolie en aardolieproducten is in 2000 ten opzichte van een jaar eerder met 82% toegenomen. Deze stijging komt volledig voor rekening van de prijzen.

De ingevoerde hoeveelheid aardolie is zelfs iets afgenomen.

Orderpositie licht omlaag

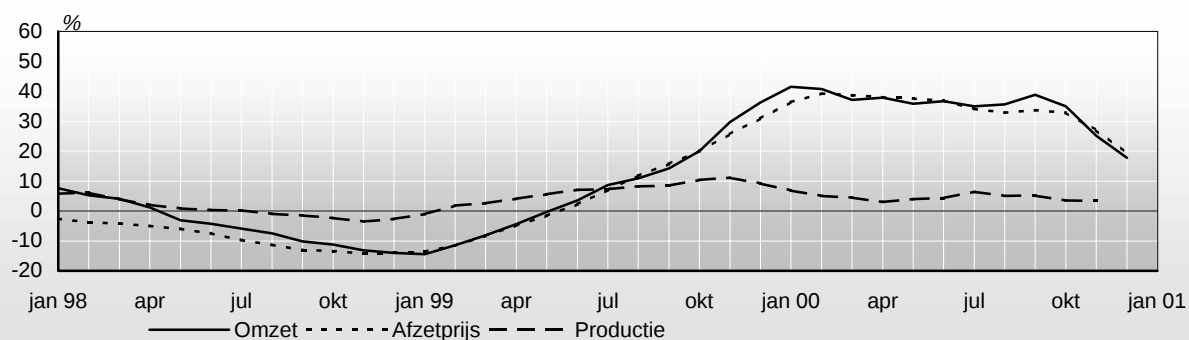
Voor de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie als geheel is de orderpositie in februari 2001 iets lager dan een maand eerder. Dit komt vooral door de lichte vermindering van de orderontvangst op de buitenlandse markt. Ondernemers in de kunststofverwerkende industrie zijn beduidend negatiever over de orderpositie dan de ondernemers in de chemische industrie.

Verwachtingen

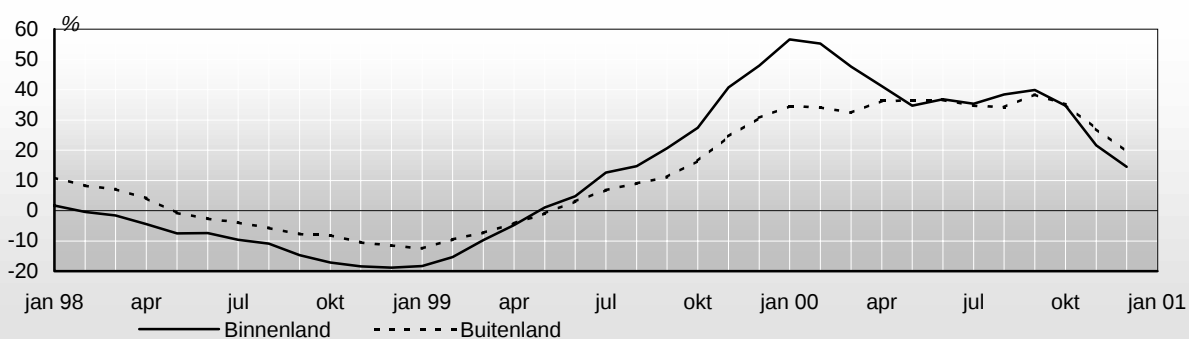
De verwachtingen van de ondernemers in januari dat de bedrijvigheid licht zal stijgen, is in februari nog niet in de realisatie terug te vinden. Toch blijven ze van mening dat in de periode maart tot en met mei 2001 de bedrijvigheid zal stijgen.

Voor dezelfde periode voorspellen de ondernemers geen verandering in de afzetprijzen.

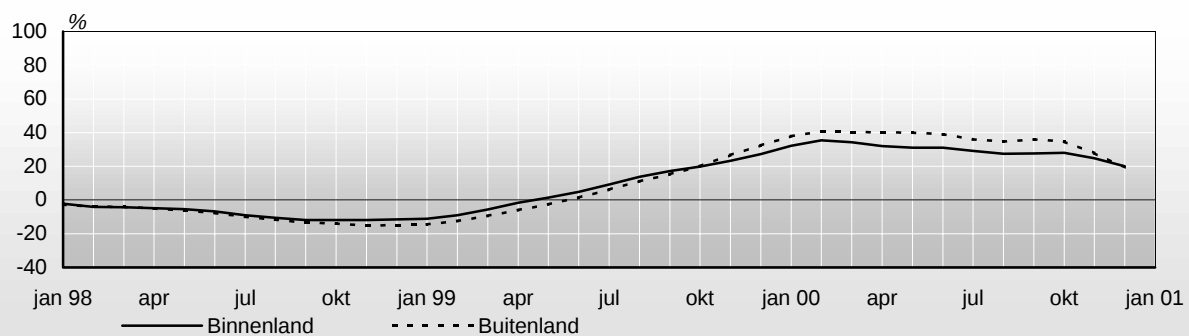
Omzet, afzetprijs en productie



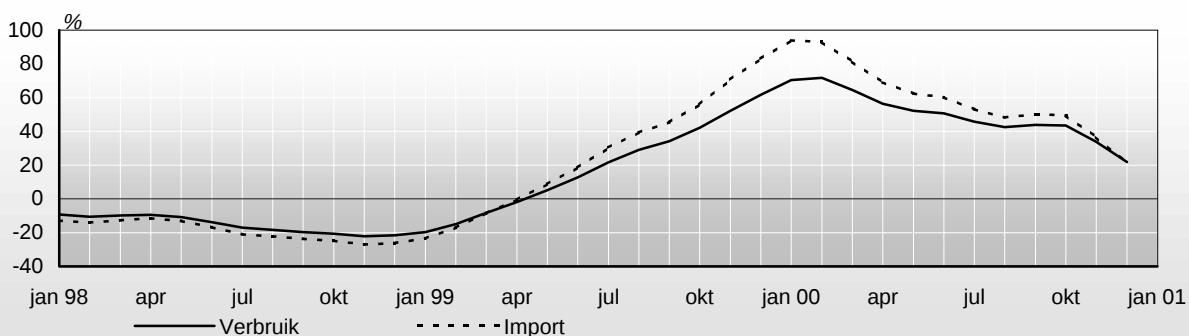
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Reinigingsgevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie													Ontwik- keling ¹⁾
	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					
		1999	2000	1999	2000			1999	2000			2001	
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.		
1995=100													%
Omzet (waarde)		120,7	161,3	136,8	149,8	166,8	170,9	139,8	137,2	180,8	149,1	158,4	15,5
binnenland		121,1	164,4	142,8	154,0	173,7	172,8	150,3	139,3	179,2	152,9	160,0	14,9
buitenland		120,5	159,8	133,8	147,7	163,4	170,0	134,4	136,1	181,7	147,1	157,6	15,8
Afzetprijs		104,9	140,2	118,4	128,9	145,2	150,2	122,2	124,5	153,0	143,8	139,0	11,7
binnenland		108,0	139,7	120,3	129,8	143,9	150,0	122,5	125,4	151,9	146,7	143,3	14,3
buitenland		103,8	140,4	117,8	128,6	145,6	150,3	122,1	124,1	153,3	142,8	137,5	10,8
Verbruiksprijs		112,4	166,0	135,9	152,1	172,8	181,1	141,4	145,6	191,4	165,2	158,9	9,1
import		116,0	180,8	145,2	164,9	188,9	197,6	152,7	156,7	212,6	174,2	165,4	5,5
Productie (volume gemiddelde dag)		106,2	110,8	105,4	110,6	109,4	109,0	96,1	104,3	113,4	100,9	.	5,0
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		106,3	.	108,1	110,3	111,8	.	.	.	.	.	.	3,4
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,2	2,2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Uitgesproken faillissementen	1	25	.	5	10	6	.	.	.	.	.	.	.
Aantal werkdagen	1	256	254	66	65	65	63	23	21	22	19	22	.
Energieverbruik	PJ	823	.	211	210	.	.	.	.	.	.	.	.

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		1999	2000	1999	2000	2e kw.	3e kw.	4e kw.	2000	2001			
				4e kw.	1e kw.				2000	jan.	feb.	jan.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	6	1	20	7	-5	1	8	17	8	3	5
binnenlandse markt		7	5	1	21	15	-7	-8	3	22	-5	15	4
buitenlandse markt		7	6	4	20	4	-6	4	12	16	11	-5	4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	5	5	9	2	8	1	0	8	1	-5	4
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,9	84,9	85,5	86,0	84,1	84,5	85,0					84,9
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	79	85	79	76	79	83					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	5	5	4	5	5	4					5
tekort aan arbeid	%	4	6	5	7	6	5	4					6
te geringe productiecapaciteit	%	2	4	2	3	5	3	4					4
overige belemmeringen	%	4	7	3	7	8	8	5					7
Orderpositie	⁴⁾	98,3	100,0	98,4	99,5	100,1	100,1	100,5	97,9	100,0	100,7	100,2	100,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		-2	1	2	4	2	0	-1	1	3	0	-7	0
orderpositie totaal		-3	5	2	5	4	5	7	5	5	4	0	5
orderpositie buitenland		-2	8	5	6	10	10	7	6	6	6	-1	8
productiecapaciteit		3	-6	1	-3	-9	-5	-5					-6
voorraden gereed product		4	-3	0	0	-6	-1	-3	0	2	3	5	-2
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-2	-5	3	0	-7	-13	1					-5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		1	3	14	-2	0	4	9					3
buiten Europese Unie		0	5	10	2	2	8	7					5
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	13	15	11	17	11	13					13
bedrijvigheid komende 3 mnd		6	8	6	3	11	13	5	5	8	6	9	8
verkoopprijs komende 3 mnd		8	19	22	20	23	16	19	19	17	10	1	17
personeelssterkte komende 6 mnd		-12	0	-7	-1	-1	0	1					0
toe- of afname personeelssterkte	%	-1,1	-0,4	-0,9	-0,5	-0,4	-0,3	-0,2					-0,4

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Metaal-, elektronische en transportmiddelenindustrie

In januari 2001 stijgt de totale omzet met 8% vergeleken met januari vorig jaar, maar het volume van de gemiddelde dagomzet is nagenoeg gelijk gebleven. De bedrijvigheid blijft in februari op het peil van januari, terwijl de orderontvangst daalt. Ook krimpt de orderportefeuille en de tevredenheid binnen de branche neemt duidelijk af. Voor de periode maart tot en met mei 2001 verwachten de producenten een lichte toename van de bedrijvigheid bij een nauwelijks hoger prijspeil.

Omzetvolume blijft gelijk in januari

De totale omzet van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie ligt in januari 2001 bijna 8 % hoger dan in januari verleden jaar. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de afzetprijzen met bijna 3% stijgen. Bovendien heeft de maand januari in 2001 een werkdag meer dan in 2000. Na verrekening van deze effecten blijkt dat het volume van de gemiddelde dagomzet in januari 2001 nagenoeg gelijk is aan dat in januari vorig jaar.

Op de binnenlandse markt is de omzet met bijna 7% gestegen, terwijl de afzetprijzen in Nederland met ruim 2% zijn toegenomen. Ook op de binnenlandse markt is het volume van de gemiddelde dagomzet ongeveer gelijk aan dat van januari 2000.

De buitenlandse markt vertoont een zelfde beeld. Het volume van de gemiddelde dagomzet blijft nagenoeg hetzelfde bij een omzetstijging van bijna 9% en ruim 3% hogere verkoopprijzen.

Orderontvangst neemt in januari licht toe

De waarde van de totale orderontvangst stijgt in januari 2001 met bijna anderhalf procent ten opzichte van januari vorig jaar. Op de binnenlandse markt is de stijging iets groter dan op de buitenlandse markt. De waarde van de orders uit Nederland neemt met ruim 2% toe. De waarde van de orders uit het buitenland laat een groei van bijna 1% zien vergeleken met januari 2000.

Bedrijvigheid stabiel maar minder orders

In februari 2001 blijft de bedrijvigheid binnen deze branche gelijk ten opzichte van januari dit jaar. De

waarde van de totale orderontvangst neemt echter af. Vooral de waarde van de buitenlandse orderontvangst is afgenomen. Bij de binnenlandse orderontvangst is sprake van een lichte daling van de waarde. Ook geven de ondernemers in de Conjunctuurtest aan dat ze met deze orderontvangst niet tevreden zijn.

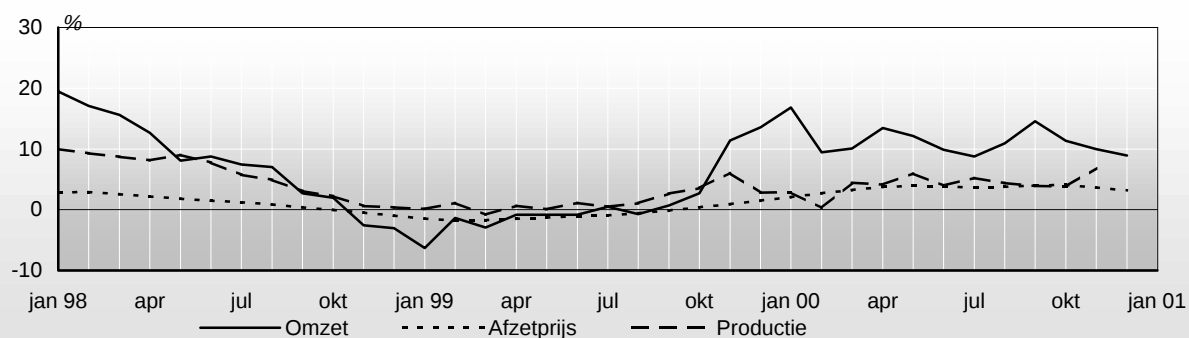
Orderpositie krimpt in februari

Dat in februari 2001 de bedrijvigheid op peil blijft en de orderontvangst daalt, heeft zijn weerslag op de orderpositie. De index van de orderpositie, een maatstaf voor het aantal maanden werk in voorraad, daalt dan ook met 2 indexpunten en komt uit op 99. Het welbevinden van de ondernemers over zowel de buitenlandse als de totale orderpositie is dan ook duidelijk afgenomen. Ondanks de stabiele productie bij minder orders lijkt de voorraad gereed product niet op te lopen. Gelet op de te verwachten afzetontwikkeling vinden de ondernemers immers in het algemeen dat hun voorraad gereed product hiermee in balans is.

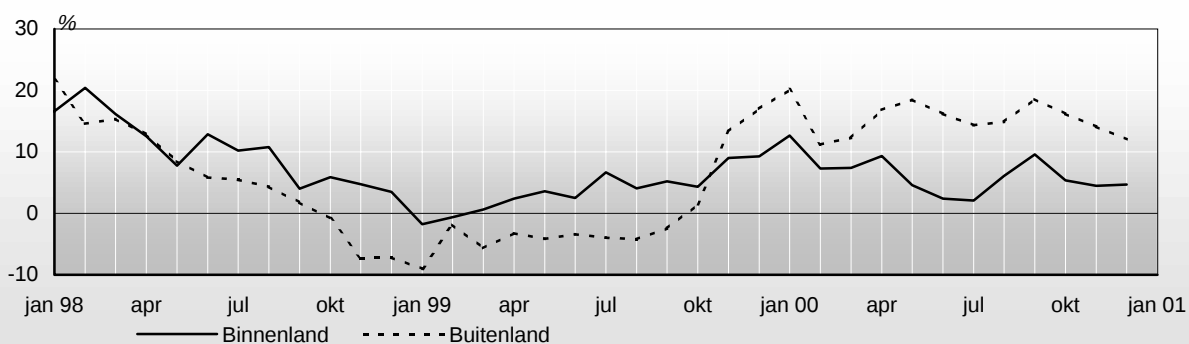
Verwachtingen

Hoewel de orderontvangst de producenten in februari is tegengevallen, zijn ze nog gematigd positief over de toekomstige bedrijvigheid. Voor de periode maart tot en met mei 2001 verwachten de producenten een lichte toename van de bedrijvigheid. Dit is overigens een gebruikelijke ontwikkeling gezien de tijd van het jaar. Wat de verwachte ontwikkeling van de afzetprijzen betreft, zijn de verwachtingen wat getemperd. Negen van de tien producenten voorzien een gelijkblijvend prijsniveau.

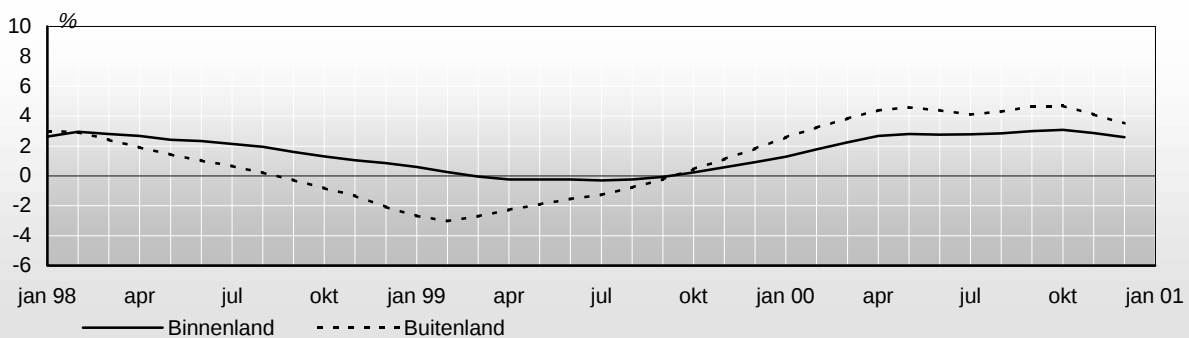
Omzet, afzetprijs en productie



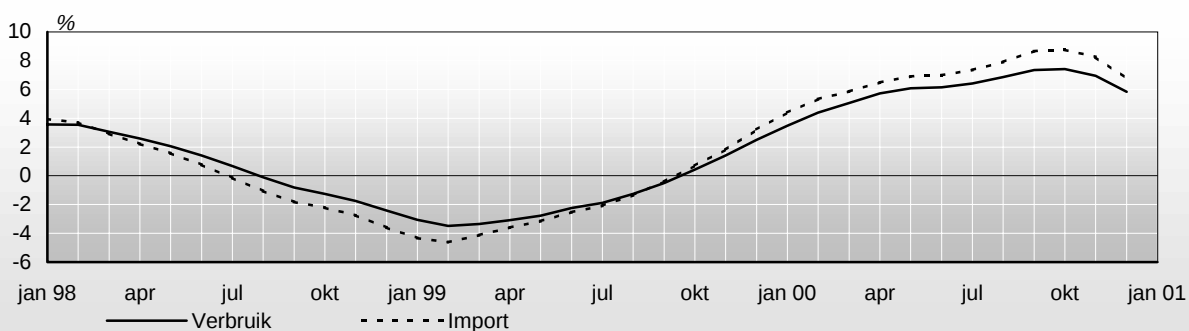
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		1999	2000	1999		2000		1999		2000			2001
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.		
1995=100													%
Omzet (waarde)		126,6	139,3	145,3	128,8	129,4	159,3	161,9	112,9	160,9	168,2	121,7	7,9
binnenland		132,7	138,9	147,6	132,7	130,0	153,8	159,4	115,4	157,6	156,0	123,2	6,8
buitenland		122,0	139,5	143,6	125,9	129,0	163,3	163,7	111,0	163,3	177,2	120,6	8,7
Ontvangen orders (waarde)		124,5	139,8	146,8	134,3	131,7	153,2	169,6	128,5	150,5	167,1	130,3	1,4
binnenland		125,8	134,6	137,3	134,6	127,0	143,9	141,4	126,7	148,3	143,2	129,4	2,1
buitenland		123,5	143,7	153,8	134,1	135,2	160,1	190,6	129,8	152,1	184,8	130,9	0,9
Afzetprijs		102,2	105,8	102,9	104,3	106,4	106,6	103,1	103,8	106,9	106,1	106,7	2,8
binnenland		103,6	106,3	103,9	105,4	106,7	106,9	104,1	105,2	107,1	106,6	107,5	2,2
buitenland		101,4	105,5	102,3	103,7	106,3	106,5	102,6	103,0	106,8	105,7	106,2	3,1
Verbruiksprijs		100,4	106,5	101,6	103,9	107,5	108,7	102,1	103,4	108,9	108,2	107,9	4,4
import		99,7	106,7	101,0	103,7	107,8	109,4	101,6	103,0	109,6	108,9	107,9	4,7
Productie (volume gemiddelde dag)		114,5	119,5	118,9	115,8	109,3	127,0	114,9	109,2	127,6	131,2	.	14,1
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	.	122,8	118,2	111,9	.						3,6
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,0	17,5										
Uitgesproken faillissementen	1	146	.	39	48	40	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	66	65	65	63	23	21	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	194	.	52	52	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid 2)	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		1999	2000	1999		2e kw.	3e kw.	4e kw.	2000		2001		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.				jan.	feb.	jan.	feb.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		4	6	5	8	6	8	3	-2	11	6	-10	5
binnenlandse markt		3	4	2	4	8	2	1	-5	7	2	-6	3
buitenlandse markt		2	6	5	9	4	9	3	-2	10	6	-11	5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		2	5	5	7	6	3	3	-1	11	1	2	4
Bezettingsgraad 3)	%	82,4	82,8	82,2	82,5	82,4	83,3	83,1					82,8
Productiebelemmeringen 3)													
geen	%	82	79	80	83	79	75	79					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	5	7	6	4	4	4					5
tekort aan arbeid	%	6	10	8	7	11	12	11					10
te geringe productiecapaciteit	%	2	2	2	1	3	3	2					2
overige belemmeringen	%	3	4	3	3	3	6	4					4
Orderpositie	4)	97,6	100,5	98,1	100,0	99,7	101,2	100,9	99,2	99,8	101,4	99,2	100,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		-8	0	-6	1	0	-3	1	-3	2	1	-8	-1
orderpositie totaal		-1	8	1	6	7	10	8	4	7	7	2	8
orderpositie buitenland		0	10	2	7	11	14	9	3	8	6	2	10
productiecapaciteit		1	-2	2	3	-2	-4	-3					-2
voorraden gereed product		3	2	2	1	1	1	4	2	1	3	3	2
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		1	4	2	1	6	4	3					4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	2	5	1	3	2	1					2
buiten Europese Unie		0	5	4	4	5	3	8					5
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		9	17	7	21	18	22	7					17
bedrijvigheid komende 3 mnd		6	10	2	14	12	10	4	12	15	10	7	9
verkoopprijs komende 3 mnd		3	8	9	9	7	5	10	10	9	3	5	7
personeelssterkte komende 6 mnd		2	6	1	5	5	10	3					6
toe- of afname personeelssterkte	%	0,0	0,5	0,1	0,2	0,2	1,3	0,4					0,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie ¹

Vergeleken met een jaar eerder is het volume van de gemiddelde dagomzet in januari gedaald met ruim 3%. Uit de Conjunctuurtest over februari blijkt dat de orderontvangsten niet verder gedaald zijn ten opzichte van januari. Ook zijn de producenten deze maand minder pessimistisch dan in januari. De verwachtingen voor productietoename zijn nog gunstiger dan die voor de verkoopprijzen in de periode maart tot en met mei.

Omzetvolume daalt in januari

Vergeleken met januari 2000 stijgt in januari dit jaar de omzetwaarde met ruim 5%. Door de waardegroei te corrigeren voor de prijscomponent en de extra werkdag in januari dit jaar verkrijgt men de volumeontwikkeling van de gemiddelde dagomzet. Het volume daalt in januari met circa 3%. Op de binnenlandse markt is de daling ruim 2% en op de buitenlandse markt bijna 4,5%.

Stijging afzetprijs in januari groter dan verbruiksprijs

In januari 2001 zijn de afzetprijzen op twaalfmaand-basis gestegen met 3,8%. Daarbij stijgen de verbruiksprijzen met 3% en de importprijzen met slechts 0,7%. In januari 2001 ligt voor het eerst sinds augustus 1999 het groeipercentage van de totale afzetprijs weer boven dat van de verbruiksprijs. Zo'n bijna anderhalf jaar lang groeiden de verbruiksprijzen dus harder dan de afzetprijzen. Vergeleken met 1999 stegen in 2000 de verbruiksprijzen met 5,1% tegenover een stijging van de totale afzetprijzen met 1,8%. In recente maanden zwakt het hoge groeipad van de verbruiksprijzen snel af, terwijl de afzetprijzen juist wat sneller stijgen (zie de verschillende prijsgrafieken). Deze ontwikkeling leidt tot een verbetering van de marge per eenheid product.

Orderontvangsten gelijk gebleven in februari

In februari is de waarde van de totale orderontvangsten nagenoeg gelijk gebleven aan die van januari. Daarbij stijgt de waarde van de binnenlandse orderontvangsten licht, terwijl de waarde van de buitenlandse orders aanzienlijk afneemt. De bedrijvigheid ligt in februari iets hoger dan in januari. Ontwikkelingen in de orderontvangst en de bedrijvigheid leiden ertoe dat in februari de index van de orderpositie met bijna een half procentpunt daalt naar 99,9. (juni 2000=100). De index van de orderpositie is een maatstaf voor omvang van de werkvoorraad.

Ondernemers minder ontevreden in februari

Over de ontvangen orders zijn de ondernemers in februari flink minder pessimistisch dan in januari. Ook beoordeelt men de voorraden gereed product in deze maand iets minder als te groot dan een maand eerder. Gunstig is ook dat het oordeel over de totale orderpositie niet verder verslechtert in februari. Wel blijven de producenten pessimistisch ten aanzien van de buitenlandse orderpositie.

1. Bouwmaterialenindustrie

In de bouwmaterialenindustrie is in februari vergeleken met januari de productie toegenomen bij gelijk gebleven orderontvangsten. De index van de orderpositie krimpt met twee procentpunten. Men beoordeelt de orderpositie als verslechterd, terwijl men minder ontevreden is over de voorraden gereed product en de orderontvangst. Een groot deel van de producenten verwacht dat de stijging van de verkoopprijs aanhoudt in de periode maart tot en met mei. Men voorziet dan tevens hogere productie.

2. Timmerindustrie

Februari is een goede maand voor timmerproducenten. Afgezet tegen januari nemen de orderontvangsten opnieuw flink toe, alsook de bedrijvigheid. Wel ligt de orderpositie in februari twee indexpunten lager dan in januari. De orderpositie wordt als gunstig beoordeeld. Flink meer tevreden is men over de ontvangen orders. Sterker nog, de stemming slaat om van licht pessimistisch tot flink optimistisch. Voorts zijn de ondernemers iets minder ontevreden over de omvang van de voorraden gereed product. Voor de periode maart tot en met mei verwacht meer dan de helft van de timmerproducenten hogere afzetprijzen. De verwachtingen voor productiegroei zijn echter lang niet zo hoog gespannen. Al met al zijn de vooruitzichten gunstig.

3. Meubelindustrie

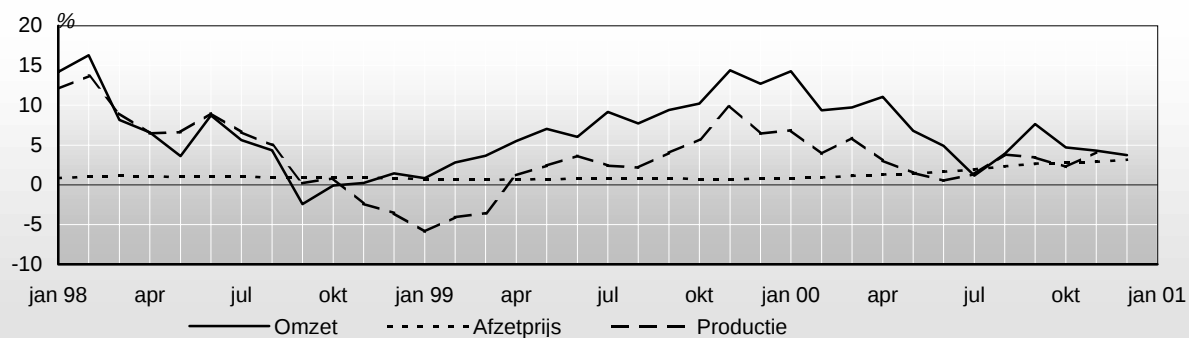
De orderontvangsten dalen licht, terwijl de productie niet of nauwelijks verandert in februari ten opzichte van januari. De index van de orderpositie gaat anderhalf procent omlaag in februari. De producenten zijn minder ontevreden met de orderontvangsten in februari dan in januari. Over de buitenlandse orderportefeuille blijft men flink ontevreden, terwijl het oordeel over de totale orderpositie iets verbetert. Ook wordt de omvang van de voorraden gereed product minder als te groot beoordeeld. De vooruitzichten voor de productie in de periode maart tot en met mei zijn positief terwijl een klein percentage ondernemers een prijsstijging voorziet.

Verwachtingen

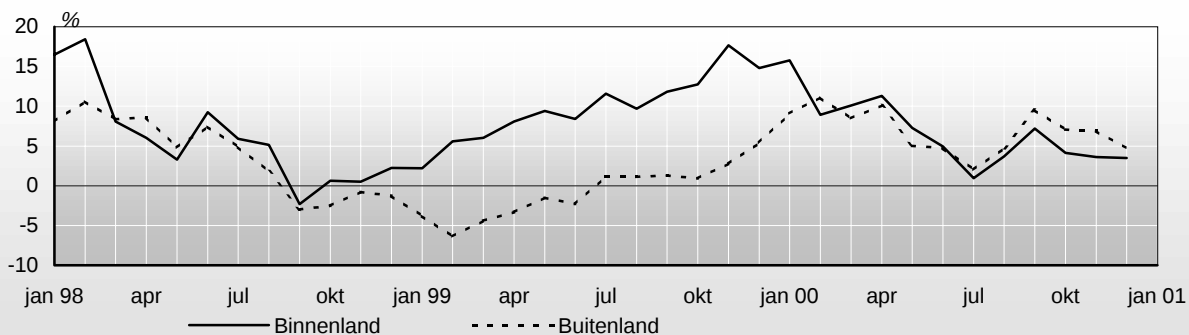
Voor de periode maart tot en met mei verwachten de ondernemers dat in de branche de verkoopprijzen verder stijgen en dat de productie weer flink zal groeien.

¹ Bij de analyse van de ontwikkelingen in de drie brancheafdelingen is rekening gehouden met het effect van de tijd van het jaar.

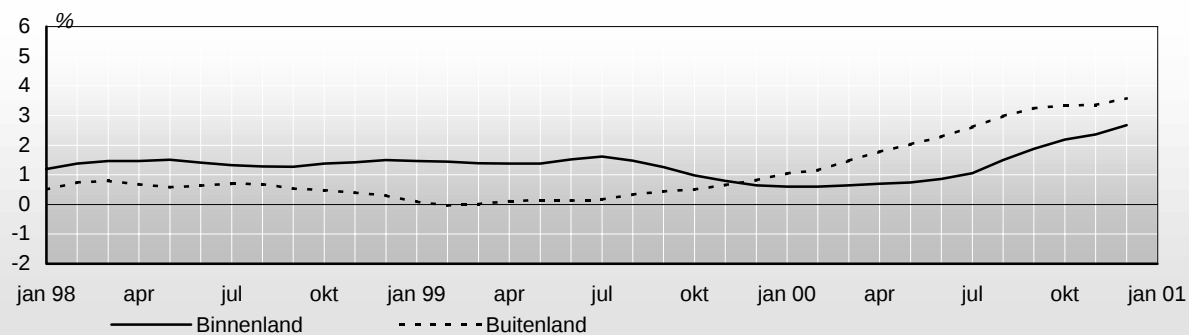
Omzet, afzetprijs en productie



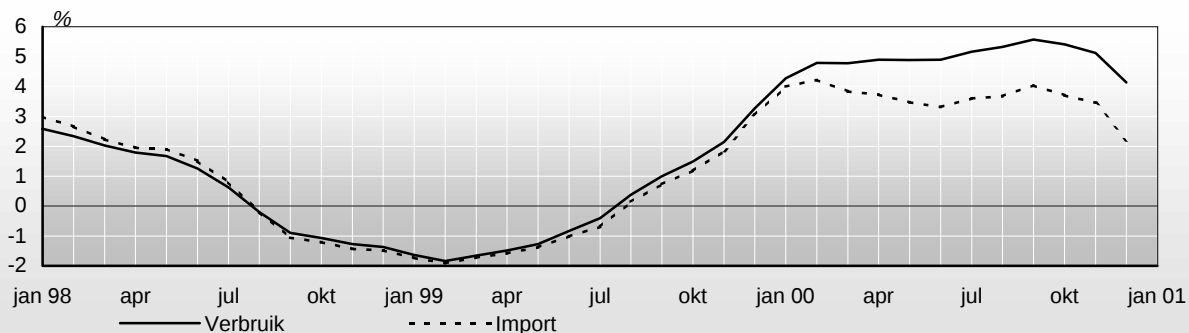
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Reinigingsgegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie													
	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		1999	2000	1999	2000			1999	2000				2001
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.		
1995=100													%
Omzet (waarde)		125,1	132,1	133,8	127,3	120,4	139,7	122,6	105,2	148,9	123,3	110,8	5,3
binnenland		130,3	137,3	140,9	131,4	123,2	146,2	129,3	106,9	156,8	129,1	112,8	5,6
buitenland		108,2	115,4	110,8	114,1	111,4	118,6	101,1	99,8	123,7	104,6	104,1	4,4
Afzetprijs		103,0	104,9	103,1	103,8	105,4	106,1	103,1	103,7	106,1	106,1	107,6	3,8
binnenland		105,0	106,4	104,9	105,5	106,6	107,3	104,8	105,6	107,4	107,4	108,9	3,2
buitenland		101,4	103,8	101,6	102,4	104,5	105,0	101,8	102,3	105,0	105,0	106,6	4,2
Verbruiksprijs		102,3	107,5	103,6	106,1	107,8	108,9	104,5	106,4	109,0	108,8	109,5	3,0
import		101,7	105,5	102,8	105,0	105,5	106,3	103,8	105,6	106,2	106,3	106,4	0,7
Productie (volume gemiddelde dag)		110,5	114,1	119,5	105,0	106,3	124,4	106,2	91,9	127,7	120,6	.	13,6
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		110,6	.	116,6	108,9	105,0	.						0,5
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,1	10,4										
Uitgesproken faillissementen	1	81	.	14	25	15	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	66	65	65	63	23	21	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	41	.	11	12	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		1998	1999	1999	2000			2000	2001		laatste 12 mnd.		
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.		jan.	feb.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	5	-3	14	5	2	0	14	20	-6	-2	2
binnenlandse markt		6	8	-3	14	10	8	-2	11	24	-9	7	5
buitenlandse markt		6	0	8	13	-2	-12	3	35	-4	1	-18	-4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		6	9	2	7	5	10	14	-5	16	-6	4	8
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,4	86,0	86,2	86,8	85,7	86,0	85,4					86,0
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	76	70	76	72	69	67	72					70
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	7	5	4	12	8	4					7
tekort aan arbeid	%	11	16	13	14	15	18	16					16
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	3	5	2	6	3					4
overige belemmeringen	%	4	3	3	5	2	1	5					3
Orderpositie	⁴⁾	93,1	99,2	94,5	96,8	99,0	100,4	100,6	95,8	97,6	101,1	100,3	99,9
Beoordelingen:													
orderontvangst		-2	1	-1	4	1	3	-5	-2	6	-8	-2	0
orderpositie totaal		1	7	4	5	8	11	4	3	6	0	0	6
orderpositie buitenland		-2	-4	2	-6	3	5	-17	-1	-9	-28	-30	-8
productiecapaciteit		-3	-7	-5	-7	-8	-4	-7					-7
voorraden gereed product		10	4	4	5	2	0	7	3	6	13	9	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		8	13	13	17	16	9	11					13
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-5	-3	-1	-2	-5	-4	0					-3
buiten Europese Unie		-9	1	-8	2	-1	0	1					1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	20	16	19	1	21	38					20
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	12	3	20	7	18	4	24	21	24	18	12
verkoopprijs komende 3 mnd		11	25	25	20	13	19	45	23	21	33	10	25
personeelssterkte komende 6 mnd		3	7	7	7	8	1	10					7
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	0,2	0,5	0,3	0,0	0,0	0,6					0,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2001 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederén	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 200	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000
Industrie: economie en arbeidsmarkt	Roberto Wekker	december 1999
Uitgaven voor riolering en afvalwaterzuivering, 1985-1999	Egon Dietz Cor van Bruggen	november 1999
Het belang van onderzoek en innovatie voor bedrijfsresultaten	Luuk Klomp George van Leeuwen	oktober 1999
De bouwmaterialenindustrie	Willem Heijnen	augustus 1999
Seizoencorrectie en 'nowcasting' van producentenprijzen 1990-1997	Narly Rambharos	juli 1999
Industriële bedrijfsafvalstoffen, 1984-1996	Paul Klein	juni 1999
Banencreatie bij het Klein-, Midden- en Grootbedrijf	Ron van Dijk Ben van der Eijken Henry Nieuwenhuijsen	juni 1999
Winstgroei bij kleine ondernemingen	Erik Smeets	mei 1999
Hoge investeringen ondanks tanend ondernemersvertrouwen	André Meurink	april 1999
De industrie in 1998: afvlakking na een forse groei in 1997	Willem Heijnen	maart 1999
Het producentenvertrouwen: conjunctuuraanwijzer van de CBS-koersindex?	Roberto Wekker	februari 1999
Meer onderzoek en innovatie in Nederland	Luuk Klomp	januari 1999

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Het nummer van de Industriemonitor wat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2000	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	februari 2001
	1 ^e kw	februari 2001
1999	jaar	juli 2000
	jaar	juli 2000
	4 ^e kw	februari 2001
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1998	jaar	juli 2000
	jaar	juli 2000
	4 ^e kw	juni 2000
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1997	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	juni 1999
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1996	jaar	september 1998
	jaar	september 1998
	4 ^e kw	april 1997
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1996
	1 ^e kw	september 1999
1995	jaar	juli 1998
	jaar	juni 1997
	4 ^e kw	juni 1997
	3 ^e kw	februari 1999
	2 ^e kw	november 1997
	1 ^e kw	november 1998
1994	jaar	juli 1998
	jaar	juni 1997
	3 ^e kw	februari 1998
	2 ^e kw	november 1997
	1 ^e kw	september 1997
1993	jaar	juli 1998
	jaar	februari 1997

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., f 54,95 / € 24,94.

ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

- *Statistisch Bulletin: wekelijks, circa 10 blz.*
ISSN 0166-9680. f 145,00 / € 65,80 per jaar.
- *Conjunctuurbericht: maandelijks, 4 blz.*
ISSN 0920-9743. f 131,00 / € 59,45 per jaar.
Kengetal P-2DA.

Tweehonderd jaar statistiek in tijdreeksen

Deze publicatie geeft historische reeksen waarmee de lange termijn ontwikkelingen in ons land in de periode 1800-1999 nauwkeurig kunnen worden gevolgd. Deze historisch-statistische database is een aanrader voor onderzoekers en andere gebruikers van historische tijdreeksen. De publicatie is in december 1999 verschenen.

Eenmalig, f 55,00 / € 24,96.

ISBN 90.6861.175.5, + Cd-rom.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, circa 32 blz., f 189,- / € 85,76 per jaar (incl. verzendkosten).

ISSN 1380-7447. Kengetal A-152/2001.

Samenvattend overzicht van de industrie

Het samenvattend overzicht geeft een overzicht van de belangrijkste variabelen van de afzonderlijke productiestatistiek van bedrijven. De publicatie bevat ook informatie over de verkopen van zelfvervaardigde producten.

Jaarlijks, 96 blz., f 37,50 / € 17,02.

ISSN 0168-5546. Kengetal K-160/1999.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 212 blz., f 32,50 / € 14,75. Kengetal P-19/2000.

ISSN 1386 - 1042.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

- *Maandstatistiek Internationale handel*
Maandelijks, ca. 30 blz., f 190,00 / € 86,22 per jaar.
ISSN 1384-6981. Kengetal M-11.
- *Sociaal-Economische Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 80 blz., f 225,00 / € 102,10 per jaar.
ISSN 0168-549X. Kengetal V-4/2001.
- *Maandstatistiek van de Prijzen*
Maandelijks, ca. 115 blz., f 225,00 / € 102,10 per jaar.
ISSN 0166-9486. Kengetal U-2/2001.
- *Maandstatistiek Detailhandel*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 190,00 / € 86,22 per jaar.
ISSN 1385-0105. Kengetal L-10/2001.
- *Maandstatistiek Bouwnijverheid*
Maandelijks, ca. 20 blz., f 158,00 / € 71,70 per jaar.
ISSN 0166-9338. Kengetal K-3/2001.
- *Financiële Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 190,00 / € 86,22 per jaar.
ISSN 1381-6780, Kengetal O-1/2001.

Diskettes

Veel gegevens zijn ook op diskette verkrijgbaar. Er zijn onder meer maandelijks en jaarlijkse diskettes met alle beursindices. Bestellen: telefoon 045 - 570 70 70.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

Het CBS heeft een website. Deze is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

Voor bestellingen van CBS-publicaties kunt u terecht bij de infoservice, tel. 045 - 570 70 70, fax 045 - 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl, of via de boekhandel. Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen in onze bibliotheken. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al bijna 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op Internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u StatLline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, persberichten, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Branchepublicaties vervangen Productiestatistieken industrie

De publicaties Productiestatistieken industrie zoals ze tot en met het verslagjaar 1995 zijn verschenen, bestaan niet meer. Ze zijn vervangen door branchepublicaties die een actueel en totaal overzicht geven van de bij het CBS beschikbare informatie van de diverse branches in de industrie. In deze publicaties worden naast de uitkomsten van de productiestatistieken ook gegevens uit andere enquêtes over de desbetreffende branche opgenomen, zoals de afzet van producten, maandelijks omzetcijfers, investeringen, producentenprijzen, in- en uitvoer, energieverbruik en gegevens uit de Milieustatistieken. De uitkomsten worden in hun onderlinge samenhang besproken zodat een actueel en totaal beeld wordt gegeven van de branche.

De informatie zoals die in de Productiestatistieken industrie was opgenomen, blijft echter wel beschikbaar in de vorm van tabellen, gebundeld per bedrijfstak (SBI 2 digit), bedrijfsgroep (SBI 3 digit) of bedrijfssubgroep (SBI 4 digit).

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet/verkoop'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en/of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting toe- of afname personeelssterkte

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene

economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreerde werklozen

Onder de geregistreerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijs-mutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantieprijzen die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
15	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
16	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie Tabakverwerkende industrie
17	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
18	Textielindustrie
19	Kleding- en bontindustrie Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
21	<i>Papier- en grafische industrie</i>
22	Papier(waren)- en karton(waren)industrie Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
23	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
24	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
25	Chemische industrie Rubber- en kunststofverwerkende industrie
27	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
28	Basismetalaalindustrie
29	Metaalproductenindustrie
30	Machine- en apparatenindustrie
31	Kantoormachine- en computerindustrie
32	Elektrische machines en apparatenindustrie Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
20	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
26	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
36	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie Meubel- en overige industrie